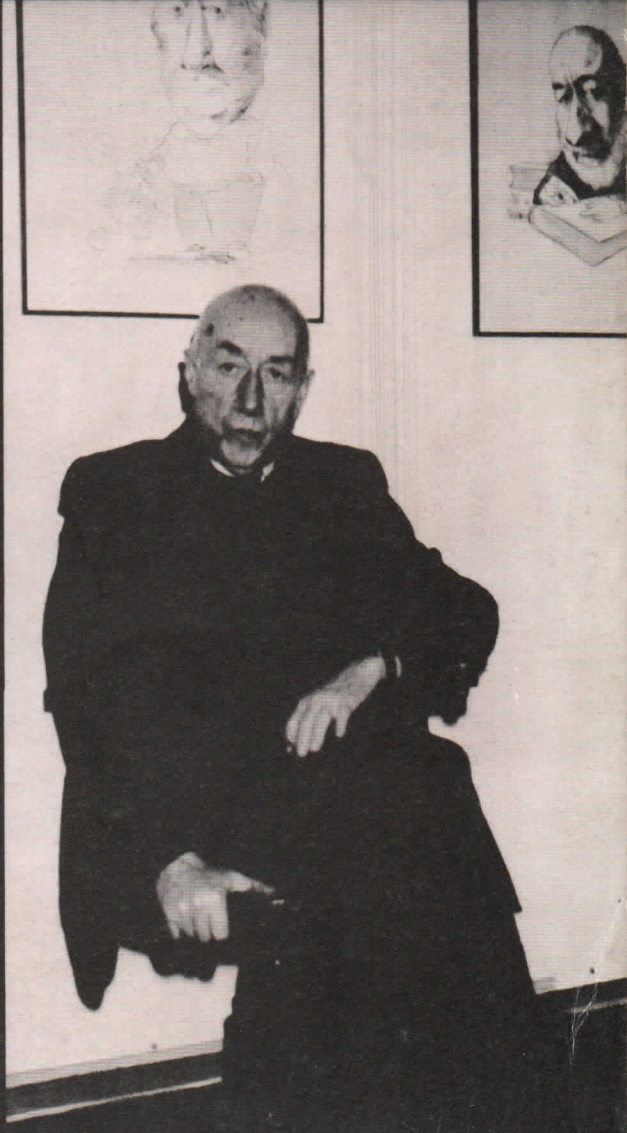

YAZARLAR DÜNYASI

HEPİMİZİ UTANDIRAN KARAR
YAŞAR KEMAL
MAHKUM EDİLDİ

"BİR UŞTA BİR DÜNYA"
SALAH BİRSEL

ULUSAL SANAT KURULU ÇALIŞMAYA BAŞLADI

İÇİNDEKİLER

TYS

Üç Aylık Yayın Organı

Mart 1996

Sayı: 3

TYS adına
Sahibi

Ataol Behramoğlu

Yazı İşleri Müdürü

Hasan Öztoprak

Genel Yayın Yönetmeni

Tansu Bebe

Adres

Inebolu Sk. 6/2

Serüştü - Kabataş

Tel-Fax: (0212) 252 19 30

Baskı - Gilt

Umut Matbaası

3

“Yazarlar Dünyası”ndan

4

ETKİNLİKLER

6

HABERLER

7

1995'DE TYS VE YAZIN DÜNYASI ETKİNLİKLERİ

9

KEMAL SÜLKER

10

TAHİR ÖZÇELİK

14

ERCÜMENT UÇARI

17

“BİR USTA BİR DÜNYA” SALÂH BİRSEL

28

ONAT KUTLAR

30

İSMET KEMAL KARADAYI

33

HAKKI ÖZKAN

35

JOSÉ MARTİ

40

DIŞ İLİŞKİLER

42

MESLEKİ SORUNLAR

44

ENVER ERCAN

48

Yeni Üyelerimiz / Yazın Yarışmaları

Adam Yayınları,
Yaşar Kemal Toplu Yapıtları'nı
"Adam Yayınları özeni ve titizliğiyle"
Türkiye'ye armağan ediyor.
Gururla.

B Ü T Ü N R O M A N L A R I

İnce Memed I	Kuşlar da Gitti
İnce Memed II	Filler Sultanı
İnce Memed III	Demirciler Çarşısı Cinayeti
İnce Memed IV	(Akçasazın Ağaları I)
Ortadirek	Yusufçuk Yusuf
(Dağın Öte Yüzü I)	(Akçasazın Ağaları II)
Yer Demir Gök Bakır	Deniz Küstü
(Dağın Öte Yüzü II)	Hüyükteki Nar Ağacı
Ölmez Otu	Yılanı Öldürseler
(Dağın Öte Yüzü III)	Al Gözüm Seyreyle Salih
Yağmurcuk Kuşu	Teneke
(Kimsecik I)	Ağrıdağı Efsanesi
Kale Kapısı	Binboğalar Efsanesi
(Kimsecik II)	Üç Anadolu Efsanesi
Kanın Sesi	Sarı Sıcak (Bütün Öyküleri)
(Kimsecik III)	

değerli kitaplar yayımlar.

YAZARLAR DÜNYASI'NDAN

Değerli TYS üyeleri, sevgili yazar arkadaşlarımız,

Bu sayımızın giriş yazısına bir müjdeyle başlamak istiyoruz: Türkiye Yazarlar sendikası'nın artık kalıcı bir konutu var. Yıldız Sarayı Dış Karakol Binası diye adlandırılan (Mimarlar Odası İstanbul Şubesi, Yıldız Sarayı Vakfı, İstanbul Sanat Vakfı gibi kurumların merkezlerinin de bulunduğu) binada sendikamıza kalıcı bir konut edindik. Çabalarımızı destekleyerek bize bu olanağı kazandıran sayın Fikri Sağlar'a teşekkür borçluyuz. Genel Merkezimizi, şimdiden bir TYS arşivi ve edebiyat müzesi görünümü kazanmaya başlayan yeni konuta bütünüyle taşımak konusunda, üyelerimizin ulaşım sorunları bakımından henüz tereddütlüyük. Öte yandan, aynı ulaşım sorunlarının Kabataş'taki genel merkez konutumuz için de söz konusu olduğu bilinmektedir ve daha da önemlisi, İstanbul Belediyesi'nin mülkü olan Kabataş'taki konuta ödenmesi gereken aylık ücret bugünkü koşullarda sendikamızın mali olanaklarının üstündedir. Yine de, bu geçiş sürecinde, sendikamızın resmi Genel Merkez konutunu şimdilik değiştirmemek düşüncesindeyiz.

İkinci bir müjdemiz, Sosyal Sigortalar Kanunu'nun sanatçı ve yazarlara da geriye doğru borçlanarak emekli olma hakkı sağlayan geçici ek maddesinden yararlanmak için TYS aracılığıyla ilgili kuruma başvuran üye ve yazar arkadaşlarımızın tümünün başvurularının Sosyal Sigortalar Kurumunca kabulü yönünde olumlu sonuçta çok yaklaşılmış olduğudur. Dergimiz yayınlandığında kendilerine borçlanma belgeleri belki de ulaşılmış olacaktır. Bu sonucun alınmasında üyelerimiz Hasan Öztoprak'a, Ergin Koparan'a ve son aşamada da sendikamızın gönüllü hukuk danışmanlığını üstlenen üyemiz avukat Namık Kemal Behramoğlu'na teşekkür borçluyuz.

Sendikamızın kurucularından ve ilk genel başkanımız Yaşar Kemal'in İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi'nce hapis cezasına mahkum edilmesi, aynı davada yazar arkadaşımız Erdal Öz için verilen mahkumiyet kararı, ülkemizde demokrasinin silinemeyecek bir ayıbı olmuştur. Duruşma öncesinde basında yayınlanan bildirimizde de belirttiğimiz gibi, Türkiye Yazarlar Sendikası, bütün olanaklarıyla, başta Terörle Mücadele Yasası'nın antidemokratik maddeleri olmak üzere, demokrasi karşıtı bütün yasa maddeleri ve uygulamalarıyla mücadelesini sürdürecektir. Üyelerimizin, yazar arkadaşlarımızın güç birliği, bu konuda en büyük dayanağımızdır.

"Yazarlar Dünyası" gerçek anlamıyla bir kurum dergisi olarak yayını sürdürüyor. Geçtiğimiz yıl Ekim ayında Frankfurt Kitap Fuarı'nda, 1996 Şubanı'nda Paris'te düzenlenen "Expolangues" uluslararası dil ve kültür fuarında Kültür Bakanlığının ve sendikamızın standlarında çok sayıda Türk ve yabancı okura ulaştırılan dergimiz, güncel ve kapsamlı bir başvuru yayını olarak beğeni kazandı.

Bu sayımızın kapağında, Yaşar Kemal'in DGM'deki duruşmada çekilmiş fotoğrafının yanısıra bir Salâh Birselle portresi yer alıyor. "Yazarlar Dünyası"nda (bu sayıda Salâh Birselle için olduğu gibi) edebiyat ve kültürümüzün ustaları için özel bölümler ayırmayı sürdüreceğiz. Yaşayan ustalarımız için olduğu gibi, yitirdiğimiz değerlerle ilgili yazı ve belgeler de dergimizde yer alacaktır. Tahir Özçelik'i, Kemal Sülker'i, Onat Kutlar'ı, Erçüment Uçarı'yı dostlarının, yazar arkadaşlarımızın yazılarıyla anıyoruz. (Kısa süre önce yitirdiğimiz yazar arkadaşımız Orhan Ural ve değerli eğitimci Rauf İnan'la ilgili yazı ve değerlendirmeleri beklerken, kendilerini saygıyla anıyoruz.)

Yine bu sayımızda, üyelerimizden İsmet Kemal Karadayı ve Hakkı Özkan'la ilgili ilginç yazılar, Milliyet Sanat Dergisi'nin mektup dalındaki ödülünü kazanan arkadaşımız Enver Ercan'la yapılmış bir söyleşi bulacaksınız. José Martí Dostları Kültür Derneği kurucular Kurulu'yla ortak bir etkinliğimiz olarak 22.1.96'da İstanbul Kültür Merkezi Büyük Salonu'nda anısına bir sanat toplantısı düzenlediğimiz Kübalı ulusal kurtuluş savaşçısı, büyük ozan José Martí konusunda bir yazı ve ozanın bir şiiri, bu sayımızın ürünleri arasında. Etkin üyelerimizden Ergin Koparan, yazısında, "Ulusal Sanat Kurulu" girişimini değerlendiriyor.

Sendikamız İzmir TÜYAP Kitap Fuarı'na "Ege'de Barış", "Şairin Aydın Kimliği" başlıklı paneller ve imza etkinlikleriyle katıldı. 18-26 Mayıs tarihlerinde Ankara'da gerçekleşecek Kitap Fuarı imza etkinliklerine katılmak isteyen üyelerimizin genel merkezimizi şimdiden telefon ya da yazıyla bilgilendirmelerini rica ediyoruz. İstanbul dışındaki üyeler, TYS Ankara temsilcisi Abdullah Nefes yoluyla da başvuruda bulunabilirler. Ayrıca, panel vb. etkinlikleri konusunda üyelerimizin önerilerini de bekliyoruz.

8 Nisan Pazartesi, TYS, TOBAV ve İstanbul Devlet Tiyatrosu'nun ortak bir etkinliği olarak İstanbul Taksim Sahnesi'nde Necati Cumalı'nın 75. doğum yılı, TYS ve PEN Yazarlar Derneği'nin bir etkinliği olarak da 16 Nisan Salı günü İstanbul Küçük Sahne'de Mehmet Başaran'ın 70. doğum yılı kutlanacak. Üyelerimizin etkin katılımını bekliyoruz.

ETKİNLİKLER

ARALIK 1995

26 Aralık / Küçük Sahne'de düzenlenen toplantıda 1995 yılında edebiyatımız değerlendirildi. (Ayrıntılı bilgi iç sayfamızda)

OCAK 1996

7-8 Ocak / TYS yöneticileri, cezaevlerindeki olaylarla ilgili olarak basın açıklamaları yaptılar.

11 Ocak / Polis tarafından dövülerek öldürülen Evrensel Gazetesi muhabiri Metin Göktepe'nin cenaze törenine katılan Genel Başkan burada bir konuşma yaptı.

17 Ocak / Genel Başkan A. Behramoğlu ve Ankara temsilcimiz Abdullah Nefes, sanatçı ve yazarların ge-

7 Ocak 1996

TYS'NİN CEZAEVLERİNDEKİ OLAYLARLA İLGİLİ AÇIKLAMASI

Bir süre önce Buca cezaevinde yaşanan üzüntü verici olaylar, daha sonra cezaevlerindeki ölümler ve çeşitli insan hakları ihlalleri konusunda basında yer alan haberler, siyasi tutuklu ve mahkûmların dışarıya ulaştırılabildikleri açıklamalarda dile getirilen kaygılar ve talepler, çeşitli hapisanelerde siyasi tutukluların başlattıkları açlık grevleri, daha büyük olayların yaklaşmakta olduğunu haber veriyordu. Bu bakımdan, Ümraniye Cezaevi diye bilinen Üsküdar E tipi cezaevinde birkaç gün önce patlak veren, üç siyasi tutuklunun gaddarca öldürülmesi, birçok siyasi tutuklu ve kamu görevlisinin yaralanmasıyla sonuçlanan olaylar, hiç de şaşırtıcı olmamıştır.

Eğer üst düzeyde bir kamu görevlisi, cezaevlerindeki tutuklu ve mahkûmların can güvenliğinden sorumlu olan kişi, olayları, "sayım verilmemesi", "devletin zaafa düşürülmesi" gibi duyarsız ve yuvarlak sözlerle açıklamaya çalışıyorsa; "şimdilik başka bir cinayet işlenmeyecektir" dercesine "yeni bir müdahaleyi şu anda düşünmüyoruz" diye açıklama yapabiliyorsa; ve hapisanedeki yakınlarının durumu için suç duyurusunda bulunmak üzere adliye önüne gelen tutuklu ve mahkûm yakınları, genç, yaşlı, kadın, erkek ayrımı gözetilmeksizin kamu görevlince coplanıyor, yerlerde sürükleniyorsa, böyle bir ülkede devlet zaten zaaf içinde demektir. Bizler, Türkiye'nin yazarları olarak zaaf içindeki bu devleti bir kez daha uyarıyor; siyasi tutuklu ve mahkûmlara insanca yaşama koşulları sağlanmadığı ve hapisanelerde gaddarca işlenen cinayetlerin sorumluları belirlenerek yargı önüne çıkarılmadıkları sürece, bu devleti suçlu olarak gördüğümüzü kamuya duyuruyoruz.

Ataol Behramoğlu
TYS Genel Başkanı

BASIN DUYURUSU

8 Ocak 1996

TYS, DEVLETİN CEZAEVLERİNDEKİ GADDARLIĞINA KARŞI YAZARLARA CAĞRI YAPTI.

Türkiye cumhuriyeti Devleti, kolluk kuvvetleri eliyle Ümraniye E-Tipi Cezaevinde 3 siyasi tutukluyu kafataslarını parçalayarak öldürdü, onlarcasını da ölümcül derecede yaraladı. Hangi gerekçenin arkasına sığınılırsa sığınilsin, bu vahşet karşısında susmak, devletin ceberutlüğüne ortak olmak demektir. TYS'nin üyesi olsun, olmasın bu ülkenin bütün yazarları, aydınları bu vahşetin karşısına dikilmek zorundadırlar. Türkiye'nin bütün yazarlarını ve aydınlarını cezaevlerinin önünde toplanarak böylesi vahşetlere "dur" demeye çağırıyoruz.

Emin Karaca
TYS Genel Sekreteri

riye doğru borçlanarak emekli olma hakları konusunda ortaya çıkan pürüz ve engellerle ilgili olarak, Ankara'da SSK yetkilileriyle görüşmeler yaptılar.

19 Ocak / Türkiye Yazarlar Sendikası, Metin Göktepe'nin öldürülmesiyle ilgili olarak Eyüp Cumhuriyet Savcılığı'na suç duyurusunda bulundu.

Metin Göktepe olayının aydınlatılmasını isteyen gazeteciler Demirel'le görüş

'Öldürerek görev yapılmaz

ANKARA (Cumhuriyet Birimi) - Ankara'da, cezaevi basınında yaşanan vahşetle ilgili 500 gazeteci, polis ve hukukçuların katıldığı bir toplantıda Demirel'in görevi hakkında sorular soruldu. Demirel, polis tekliflerini yargıların yanlı olacağını söyledi. "Çiayeti, üstünle polis üniforması olan A veya B şahıs işlemleri yapamazsınız. Görevini, öldürerek yapamazsınız misalimati etrim" dedi.

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'e 500'e yakın gazetecinin imzalı bir mektubu ve Metin Göktepe'nin kanlı mektubunu sundu. Demirel, polis tekliflerini yargıların yanlı olacağını söyledi. "Çiayeti, üstünle polis üniforması olan A veya B şahıs işlemleri yapamazsınız. Görevini, öldürerek yapamazsınız misalimati etrim" dedi.

ANKARA (Cumhuriyet Birimi) - Ankara'da, cezaevi basınında yaşanan vahşetle ilgili 500 gazeteci, polis ve hukukçuların katıldığı bir toplantıda Demirel'in görevi hakkında sorular soruldu. Demirel, polis tekliflerini yargıların yanlı olacağını söyledi. "Çiayeti, üstünle polis üniforması olan A veya B şahıs işlemleri yapamazsınız. Görevini, öldürerek yapamazsınız misalimati etrim" dedi.

22 Ocak / Kübalı şair ve ulusal kurtuluş savaşı önderi Jose Marti anısına, Türkiye Yazarlar Sendikası ve Jose Marti Dostları Kültür Derneği Kurucular Kurulu'na İstanbul Atatürk Kültür Merkezinde büyük bir anma gecesi düzenlendi. (Ayrıntılı bilgi ve yazılar iç sayfamızda.)

23 Ocak / Disiplin Kurulu yedek üyemiz, değerli şair Ercüment Uçarı'yı kaybettik. (Anısına ayrılan bölüm, iç sayfamızda.)

24-31 Ocak / Türkiye Yazarlar Sendikası Ankara

'Sloganlar aşınır, dizeler aşınmaz'

Kültür Servisi - Kübalı devrimci ve şair Jose Marti şirini, müziğin ve dostluğun evrensel dilinin buluştuğu bir gecede anıldı. TYS ve Jose Marti Dostları Derneği'nin öncülü akşam AKM'de ortaklaşa düzenlediği gecede Prof. Dr. Bülent Tokat tüm yaşam alanlarımızın emperyalizmin kuşatması ve tehlikesi altında olduğunu değinerek "Jose Marti ve Küba bizim için tüm dünyada sorumlu olduğunu sanan ABD'ye karşı direniş bu siper güce karşı verilen 33 yıllık savaşa şingesidir" dedi.

temsilciliğinin etkin katkılarıyla, 24-31 Ocak tarihleri arasında Ankara'da geleneksel Adalet ve Demokrasi Haftası düzenlendi. Etkinliğin çeşitli toplantılarına da katılımcı ve konuşmacı olarak yer alan TYS üyelerinin yanısıra, 28 Ocak Pazar günü Ankara SBF Büyük Amfi'sinde düzenlenen "Geleneksel Adalet Dinletisi"nde Ataol Behramoğlu ve Abdullah Nefes birer konuşma yaptılar.

ŞUBAT 1996

11-12 Şubat / Heybeli-

ada'da, Kültür Bakanı Fikri Sağlar'ın da katılımıyla, Ulusal Sanat Kurulu toplantı ve sempozyumu düzenlendi. Üyemiz Ergin Koparan, Türkiye Yazarlar Sendikası'nı Ulusal Sanat kurulu oluşumunda temsil etmektedir. (Ayrıntılı bilgi için, bkz. iç sayfalarımızda Ergin Koparan'ın konuyla ilgili yazısı.)

16 Şubat / Paris'te her yıl düzenlenen ve bu yıl ülkemizin onur konduğu uluslararası dil ve turizm fuarına (Expolangues 1996) Kültür Bakanlığı'nın çağrısıyla katılan genel başkan A.Behramoğlu, 16 Şubat Cuma günü fuar etkinlikleri kapsamında düzenlenen "Fransa'da Türk Edebiyatları" başlıklı sempozyumda bir konuşma yaptı. (Ayrıntılı bilgi iç sayfalarımızda.)

DGM'nin Yaşar Kemal'i düşüncelerinden ötürü mahkûm etmesi büyük tepki yarattı

'Bu karar sizi utandırmıyor mu?'

Haber Merkezi- Yazar Yaşar Kemal'in "Düşünce Özgürlüğü ve Türkiye" adlı kitapta yer alan, "Türkiye Üzerindeki Kara Gökyüzü" ve "Zulmün Artsun" başlıklı yazıları nedeniyle 1 yıl 8 ay hapis cezasına çarptırılması yurtdışı ve yurtdışında tepkiler neden oldu. Almanya Dışişleri Bakanı Klaus Kinkel, cezayı "Türkiye'deki hoşgörü ve düşünce özgürlüğü açısından atılmış bir geri adım" olarak nitelendirdi.

Almanya Dışişleri Bakanı Kinkel, dün yaptığı yazılı açıklamada, Yaşar Kemal'le Ekim 1995'te Frankfurt'taki kitap fuarında görüşüğünü anımsatarak "Görüşmemizde kendisini destekleyeceğimi belirtmiş ve Almanya'ya davet etmişim" dedi.

CHP İl Başkanı Mehmet Ali Özpolat, DGM'nin verdiği cezayı demokrasiye verilmiş bir ceza olarak nitelendirdiğini belirtti. Özpolat, Türkiye'nin ve bu ülkenin tüm insanların Yaşar Kemal'e çok şey borçlu olduğunu vurgulayarak şunları söyledi:

"Bu ülkeye yıllarca en büyük katkıları yapmış bir insan olarak Yaşar Kemal'e Türk mahkemelerinden ceza çıkması, bu ülkenin

Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DISK) adına yapılan açıklamada ise düşünmenin bir kez daha suç sayıldığı vurgulanarak şu görüşlere yer verildi:

"Başbakan Mesut Yılmaz, TBMM Genel Kurulu'nda okuduğu programda 'fikir özgürlüğünün önündeki engeller kaldırılacak' derken, aynı gün Devlet Güvenlik Mahkemesi, yalnızca düşüncesini açıkladığı için bir yazara 1 yıl 8 ay hapis cezası vermişti. İşte bu Türkiye'nin temel çelişkisidir. Yaşananlardan çıkarılan sonuç, hükümlenmiş olanların ve hatta başbakanların da ötesinde bir gücün Türkiye'nin yaşamını düzenlediğidir."

Behramoğlu: Hukuk ayıbı

Baş İnciyatifi adına Ali Rıza Dızdar da yaptığı açıklamada "İnciyatifi Kurucu Başkanı Yaşar Kemal'e verilen ceza, onun beyninin tutsak edilemeyeceğini bilmeyle ilgili çehaletidir" denildi.

DGM'nin kararını "çukmaz yolda ilerlendiğinin kanıtı" olarak nitelendiren İP Genel Sekreteri Mehmet Bedri Güllükün de "Kürt sorunun çözümü Yaşar Kemal'in mah-

MART 1996

6 Mart / Türkiye Yazarlar Sendikası Yönetim Kurulu, yayınladığı bir bildiriyle, bütün aydınları Yaşar Kemal'in 7.3.1996 Perşembe günü İstanbul 2.DGM'deki duruşmasında bulunmaya çağırdı... Duruşmada Yaşar Kemal, 1 yıl 8 ay hapis cezasına mahkûm edildi.

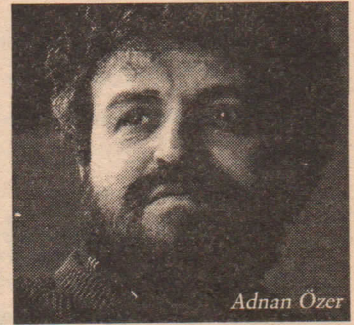
9-17 Mart / İzmir'de ilk kez gerçekleştirilen TÜYAP Kitap Fuarına sendikamız, imza günleri ve iki önemli paneller katıldı. Genel Sekreter Emin Karaca'nın yönettiği, 11 Mart Pazartesi günü gerçekleştirilen "Ege'de Barış" konulu panelde, Prof. Mümtaz Soysal, Eşber Yağmur Dereli konuşmacı olarak yer aldılar. 14 Mart perşembe günü gerçekleştirilen, İzmir temsilcimiz Veysel Çolak'ın yönettiği "Şairin Aydın Kimliği" başlıklı panelimizde ise Ataol Behramoğlu, Adnan Özer ve Salih Bolat konuşmacı olarak yer aldılar.

TYS'den duruşmaya davet

■ Haber Merkezi - Türkiye Yazarlar Sendikası (TYS), aydınları hakkında iki yazısıyla ilgili bir dava açılan Yaşar Kemal'e destek vermeye çağırdı. TYS Yönetim Kurulu adına Ataol Behramoğlu'nun yayınladığı mesajda, "Sendikamız kurucularından ve ilk genel başkanımız Yaşar Kemal'e destek vermek için ülkemizin bütün aydınlarını bugün saat 09.40'ta Beşiktaş'taki İstanbul 2 No'lu Devlet Güvenlik Mahkemesi duruşma salonuna çağırıyoruz" denildi.

Veysel Çolak

Adnan Özer

ne denli içi boşaltılmış, sadece dışsal göstergeleri anlatan bir kavrama dönüştürüldüğüne de ortaya koymaktadır."

Nezih Meriç de Yaşar Kemal'le ilgili DGM'nin kararını şöyle değerlendirdi:

"Bir ulusun yetiştirdiği değerler, sanatçılar vardır. Bunlar o ulusun kültürünün değerleridir. O kültür onları yetiştirmiş, kabul etmiş, yüceltmıştır. Onlar bizim orta direğimidir. Bunca yıldır yaşama biçtikleri anlamın hesabını vererek yaşamışlardır. 21. yüzyıl, insan, özgürlük, insanca yaşamak ve başkaları hep bu hesabın içindedir. Bazı adlar bu değerlerin toptan değersizleştirilmiştir. O bir kişi değil ki!"

Türkes: Yaşar Kemal suçlu

MHP lideri Alpaslan Türkes, dünkü basın toplantısında, konuya ilişkin soruya, "Yargı, tarafsız davranmıştır. Yaşar Kemal suçludur. Mahkeme de suçlu bulunmuştur" yanıtını verdi. Türkes, Yaşar Kemal'in, mahkeme heyetine yönelik, "Siz beni yargılamıyorsunuz. Ben sizi 10 yıl içinde yargılayacağım" sözünü de eleştirdi.

Gazeteci - yazar Metin Göktepe'nin ölümüyle ilgili Yazarlar Sendikası'nın Eyüp Cumhuriyet Savcılığı'na yaptığı suç duyurusunun metni aşağıdadır.

EYÜP CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞINA

SUÇ DUYURUSUNDA BULUNAN: TÜRKİYE YAZARLAR SENDİKASI

adına

GENEL BAŞKAN: ATAOL BEHRAMOĞLU

İnebolu Sok. 67/2 Setüstü-Kabataş

VEKİL..... : Av.Namık Kemal Behramoğlu

T.KONUSU..... : Polis tarafından GÖZALTINA alındıktan sonra, Otopsi Raporu ile öldürüldüğü sabit olan gazeteci-yazar METİN GÖKTEPE'nin katline neden olan görevliler ve sorumlular hakkında suç duyurusunda bulunmaktan ibarettir.

AÇIKLAMALAR..... : 1-Gazeteci yazar Metin Göktepe, Evrensel Gazetesinin görevlisi olarak, toplumsal bir olayı izlerken, görevli polis memurlarınca GÖZALTINA alınmıştır. Bu sabittir. 2-Metin Göktepe, Yasalara aykırı olarak gözaltına alındığı gibi, Yasalara aykırı olarak serbest de bırakılmamıştır. Bu da sabittir. 3-Metin Göktepe, kendisini gözaltına alan kişilerin ve görevlilerin etkili eylemi sonucu hayatını kaybetmiştir. Sorumlu memurların etkili eylemde bulunmalarına neden olan ve bu yolda emir vererek ölümle sonuçlanan olayı doğuran amirlerin olduğu da bilinen gerçektir.

SONUÇ VE İSTEK.. : Gözaltında etkili eylem sonucu öldürülen gazeteci-yazar Metin Göktepe'nin ölümüne neden olan amir ve memurların yakalanarak cezalandırılmaları için gerekli işlemlerin yapılması konusunda suç duyurumuzun kabulünü ve gereğinin yapılmasını saygı ile dilerim.

19 Ocak 1996

Av.Namık Kemal Behramoğlu

Ataol Behramoğlu
TYS Genel Başkanı

küçük İskender muzır bulundu

666'ya ikinci baskısında toplatma

Şair ve yazar küçük İskender'in deneme ve hikayelerinin yeraldığı 666 adlı kitabı ikinci baskısında müstehcen olduğu iddiasıyla toplatıldı. Beyoğlu 1. Sulh Ceza Mahkemesi, küçük İskender'in 666'sının "Halkın ar ve haya duygularını inciten, cinsi arzularını tahrik ve istismar eder nitelikte, genel ahlaka aykırı olduğu" iddiasıyla Türk Ceza Kanununun

426. maddesi uyarınca toplatılmasına ve hakkında dava açılmasına karar verdi.

666'nın ilk baskısı Kasım 1994'de, ikinci baskısı Nisan 1995'de yapılmıştı.

Genç kuşak şairlerinden küçük İskender, 1964'de İstanbul'da doğdu. Kabataş Erkek Lisesi'ni bitirdi. İ.Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nde ve İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Sosyoloji bölümlerinde öğrenim gördü.

küçük İskender'in ilk şiiri Milliyet Sanat Dergisi'nde yayımlandı. Nisan 1986'dan itibaren Memet Fuat'ın yönettiği Adam Sanat Dergisi'nde sürekli olarak şiirleri yayımlandı.

Halen Avni Mizah Dergisinde, Ekspres'de, Hürriyet Gösteri dergisinde sürekli olarak yazıyor. Şiirleri belli başlı edebiyat dergilerinde yayınlanıyor.

Yayımlanmış Kitapları: Gözlerim Sıgıyıyor Yüzüme (Şiir, 3.Baskı), Erotika (Şiir, 2. Baskı), Periler Ölürken Özür Diler (Şiir, 2.Baskı)- Dedem Beni Korkuttu Hikayeleri (Düzyazı, 3. Baskı), İkizler Burcu Hikayeleri (Düzyazı, 3. Baskı), Yirmi 5 April (Düzyazı), 666 (Düzyazı, 2. Baskı), Şiirli Değnek (Eleştiri/Deneme) ve Belden Aşağı Aşk Hikayeleri (Düzyazı).

1995'DE T.Y.S. VE YAZIN DÜNYASI ETKİNLİKLERİ

Sendikamız, geçtiğimiz yılın son aylarında düzenlenen bir toplantıyla 1995 yılında TYS'nin çalışmalarını ve yazın olaylarının değerlendirilmesini üyelerine duyurdu. 2 Şubat 1995 akşamı Yeni Sahne'de yer alan toplantı Genel Başkanımız Atal Behramoğlu'nun konuşmasıyla açıldı. Behramoğlu T.Y.S.'nin bir sivil toplum örgütü olduğunu vurgulayarak, bu dönemde aydınların, sanatçıların daha duyarlı olması gerektiğini söyledi. Seçimlerden hemen sonra yapılan toplantıda, Refah partisinin konumuna değinen Behramoğlu bu partiyi 'faşist, gerici ve saldırgan) olarak nitelendirdi. Siyasi olarak güçlenmesi veya iktidarda olması halinde, Türkiye'de bir 'kültür felaketi' yaşanılacağına kaçınılmaz olacağını sözlerine ilave etti... Ayrıca T.Y.S.'nin çözmesi gereken teknik sorunlara da değinen başkan, bunları telif hakları, tek tip sözleşme, SSK'da geriye doğru borçlanarak emekli olma hakkı üzerine yapılan çalışmalar olarak açıkladı. "Öncelikle yazarların herhangi bir panelde, televizyonda konuşma yapması veya demeç vermesi karşılığında bir ücret almasını sağlayan 'Telif listesinin' dergimizin bir önceki sayısında yayımlandığını belirten Behra-

moğlu, ayrıca sendikamızın yazarla yayıncı arasındaki sözleşmelerde kullanılacak tek tip bir metin hazırladığına da, değindi. TYS Başkanı örgütün kurumsallaşması için şart olan konutun, Kültür Bakanlığının yardımıyla, 'Yıldız Sarayı Vakfı'ndan sağlandığını söyledi. İleride bu yeni çalışma alanına geçildiğine, burada bir 'Yazın Müzesi' kurulabileceğini müjdeledi.

Daha sonra söz alan T.Y.S. ikinci başkanı Feyza Hepçilingirler ise medyatik yapılanmanın saygın yazar imajını ortadan kaldırmaya yönelik tavrını eleştirdi. 1995 de sendikamızın etkinliklerini de kronolojik bir sıralamayla açıklayan Hepçilingirler'i, genel sekreterimiz Emin Karaca'nın yaptığı konuşma izledi. Karaca'nın 1995 yılında sendikamızın siyasal konulardaki eylemlerini anlatması, bu konuşmanın ana niteliğini oluşturdu. Karaca özetle, "Türkiye'nin sorunlarına ve siyasal yaşantısına duyarsız kalmayan sendikamız düşünce suçunu, Sivas olaylarını, Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nu, göz altında kayıpları eleştirdi, karşı çıktı, gösteriler yaptı" dedi.. Bu konuda da yapılan etkinlikleri, genel sekreter kronolojik bir sırayla verdi.Sözlerini ise "T.Y.S bundan sonra da özgürlük, barış ve demokrasi doğrultusunda hiçbir eylemden kaçınmayacak" diyerek bitirdi.

Toplantının ikinci bölümünde ise çeşitli yazar ve eleştirmenlerin 1995 yılında yazın dünyasının etkinliklerini duyurmaları yer aldı. Şiirde, öyküde, romanda, araştırma-deneme-eleştiri, tiyatro yazarlığında beş grup halinde ele alınan etkinlikler, değişik eleştirmenler tarafından değerlendirildi.

95'de şiir konusunda ilk sözü alan **Metin Celâl** bu yıl özellikle kutlamalara geniş yer verildiğinden söz etti. Özellikle Melih Cevdet Anday'ın 80. yaşı için yapılan etkinliklerin bu yılın önemli olayları arasında sayıldığını söyledi. Yine 80. yılını kutlayan Arif Damar'ın şiirlerinin ve kendisiyle yapılan söyleşilerin toplandığı "Eski Yağmurları Dinliyordum" adlı kitabın bu yılın en önemli yapıtları arasında yer aldığına değindi. Diğer bir önemli kitap olarak da Cemal Süreya'nın "Toplu Sözlere Veda"sını gösterdi. 1995 yılında şairlerin verimli olduğunu söyleyen Celâl ayrıca bu yıl "Rumbada Rumba", "Yaşama Sevinci", "İnce Donanma" adlı üç şiir kitabı basılan Salâh Birsell'in en verimli şair olduğunu söyledi. Can Yücel'i, Gülten Akın'ı, Kemal Özer'i de yılın verimli şairleri sayan Celâl, bu yıl ilk kitapları basılan şairlerin de vasatın üzerinde olduklarını vurgulayarak sözlerini bitirdi.

95 öykü konusunda ise **Semih Gümüş** söz aldı. Kasım ayında sadece öyküye yer verilen "Adam Öykü"nün yayınlandığını belirten Gümüş, kendi değerlendirmesi olarak bu yıl şu öykülere değindi; Cemil Kavukçu'nun "Uzak Noktalara Göre" adlı kitabın kedi seçtiği en iyi öykü kitabı olduğunu söyleyen Gümüş, sırasıyla Zeyyat Selimoğlu'nun "Derin Dondurucu İçin Öykü", Mehmet Baydur'un "Gözün Kahverengi Suyu", Erhan Bener'in "Günbatımı Öyküleri", Kemal Ateş'in "Bir Şarkıyı Dinlerken", Sevgi Özer'in "Aşk Bir Boncuktur", Zeynep Aliye'nin "Dolunay Vardı", Ali Balkız'ın "Yaşam Anlar Toplamıdır" yapıtlarını yine kendi değerlendirmesi olarak dikkate değer bulduğunu söyledi.

1995'de romanı değerlendirmek için ise **Zeki Coşkun** söz aldı. Dilinde ve yapısında bir çözümlülük görüldüğüne değindiği romana çeşitli örnekler verdi. Sırasıyla kendi seçtiklerini şöyle sıraladı; Ümit Kıvanç'ın "Yalnız Olmuyor", İskender Savaşır "Tutku 2000", Latife Tekin "Aşk İşaretleri", Atilla Birkiye "Soldan Sağa", Nedim Gürsel'in "Boğazkesen", Günsel Korad "Zaman Yeli", Osman Şahin "Bucaklar", Öner Yağcı "Yediveren".

Daha sonra ise Deneme-Araştırma-Eleştiri konusunu **Feridun Andaç** değerlendirdi. Bu türün 95'de altın çağını yaşadığını belirten Andaç bunun yazınımızda belli bir birikime ulaştığını vurguladı. Oktay Akbal, Yaşar Kemal, Memet Fuat'ın kitaplarını kendi görüşüne göre bu türün en iyileri olarak seçti. Eleştiride Füsün Akatlı ve Fethi Naci'nin yapıtlarını saydı. Tiyatro yazıları hakkında ise **Yavuz Onay** kısa bir değerlendirme yaparak, bu yapıtların okunması gereğini vurguladı.

Toplantı sonunda T.Y.S. Yönetim Kurulu konuklarına bir kokteyl sundu.

Yaz '95

1

Güz '95

2

TYS Yayın Organı

Adres: İnebolu Sk. 67/2
Setüstü - Kabataş

KEMAL SÜLKER ÖZGÜRLÜĞÜN, BARIŞIN, EMEĞİN SAVUNUCUSUYDU

Kalemi eline aldığı günden ölümüne değin özgürlüğün, barışın, emeğin savunucusu... Adı, Orhan Kemal'le, Nazım Hikmet'le Tan gazetesiyile anılan biri. Yazınımıza en geç giren ya da girmeye başlayan kesimin, işçinin sesi. İşlenmemiş topraklarda kazmayla kök söker gibi, turnaklarına kan otura otura sürdürülen bir savaşım, hapisliği, sürgünlüğü içinde, onurlu bir yaşam... İşte, aralık başında yitirdiğimiz gazeteci-yazar, sendikacı Kemal Sülker.

Sülker, Hatay doğumlu. Daha ilkokuldayken çevresinde olup bitenler üstünde kafa yormaya başlamış. Sonraki yılların Fransızca ağırlıklı eğitimi, sömürücülüğe karşı tepki uyandırmış onda, Türkiye'de okumaya karar vermiş.

1935'te Tan gazetesi adına Hatay olaylarını yerinde incelemeye gelen Naci Sadullah'la tanışmış, onun önerisiyle gazetenin Hatay muhabirliğini üstlenmiştir; yörenin nabzını tutmaya çalışan bir gazetecidir gayrı.

1938'de İstanbul Üniversitesi'nde öğrencidir. Tan gazetesindeki çalışmaları sürmektedir. Fakülteyi bitireceği yıl cezaevlerindeki çocuk hükümlülerin durumlarıyla ilgili bir araştırmaya başlar. Bu sırada "Grev" konulu bir konferans ilgisini çekmiştir. "Ameleperver Cemiyeti"nin başvurduğu direnişten bu yana pek az kullanılmıştır bu sözcük. Oysa tüm

dünyada işçilerin yasal hak arama, emeğinin karşılığını alma yoludur. "Grev" konusunda ilginç bir sormaca (anket) yapar.

Sendikanın, grev hakkının bulunmadığı dönemde tehlikeli bir girişimdir bu.

Arkadaşı Naci Sadullah askerdir, onunla buluşmak üzere evden çıktığı sabah bir sivil yanına yaklaşır ve Sansaryan Hanı'na götürülür. Yaşamı süresince unutamayacağı dört gün dört geceden sonra yargıç önüne çıkarılır. Grev sormacasını hangi amaçla yaptığı, asker kaçağı Naci Sadullah'ı niçin evinde sakladığı, Nazım Hikmet'le ilişkisinin kaç yıldır sürdüğü sorulmakta, Nazım'ın kendisine, ne tür buyruklar verdiği araştırılmaktadır. Oysa, öyle uzun bir ilişki yoktur ortada. Nazım'ın, Naci Sadullah'tan istediği kitapları bulup postalamıştır Sülker sadece, böyle başlamıştır mektuplaşmaları.

1943 yılında Sülker, Sıkıyönetim Mahkemesi'nce İstanbul dışına sürülür. Konya, Antakya ve Tokat illerinde geçen sürgünlük, yaklaşık dört yılı bulur. İkinci Dünya Savaşı'nın ağır koşullarında geçen bu dönemi daha sonra "Savaş Yıllarında Bir Sürgün" (1986) adlı yapıtında tüm yönleriyle anlatır yazar.

Konya'da, Hatay'da Tokat'ta kaldığı yıllar, NAZİM'la mektuplaşmalar sürmüştür ve Nazım hakkında inceleme araştırma çalışmaları o yıllarda başlamıştır yazarın. Gidecek, büyük oylumlu bir yapıt çıkmıştır ortaya; ozanla yakınlığından kaynaklanan bilgi ve belgelerle bir dönemin düşün ve sanat yaşamını yansıtan Nazım Hikmet'in Gerçek Yaşamı. Yaşamöyküsü türünün yetkin örneği sayılan bu yapıta Ferit Oğuz Bayır Düşün ve Sanat Ödülü verilmiştir.

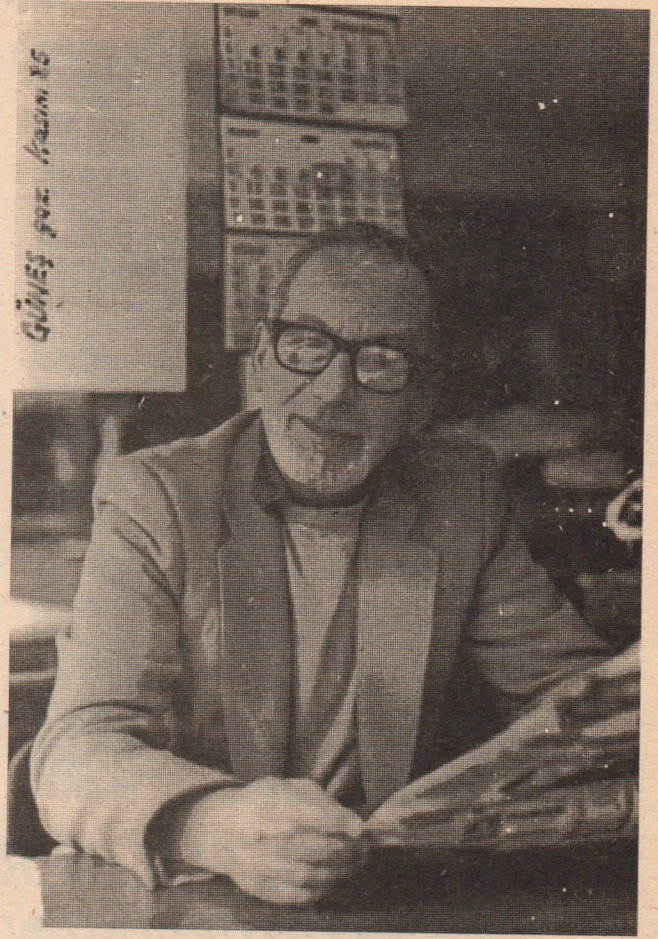
Sürgünlüğü sona erdiğinde İstanbul'a dönen Sülker gene Tan'da çalışmaya başlamıştır... İşçi sınıfı yöneticiliği, yazı işleri müdürülüğü... Toplumcu sanat dergilerinde (Yeni Edebiyat, Yurt ve Dünya, Gün) yazılar, eleştiriler, yazın sorunları üstüne incelemeler... Çalışmaları, ürünleriyle emek savaşımına güç katan düşün ve sanat emekçisi Kemal Sülker'in anısına saygılar...

EDEBİYATIN NEFERLERİNDEN TAHİR ÖZÇELİK

*Tahir Özçelik öldü;
amatör tiyatrolar sağolsun*

Adı: Tahir Özçelik. Doğum tarihi: 14 Mayıs 1928. Doğum yeri: İstanbul. Öğrenimi: Galatasaray Lisesi, Perugia Üniversitesi (İtalyan Dili ve Edebiyatı), Floransa Üniversitesi (Mimarlık ve Sanat Tarihi), Kitapları: (Tahir Pamir imzasıyla) "Düşüncemle Röportajlar" (deneme, 1951), "Alabildiğine" (Şiirler, 1975). Ağırıklı ilgi alanı: Tiyatro. Tiyatro yazılarına başladığı tarih: 1968. En çok yazdığı gazete ve dergiler: Yeditepe, Aydınlık, Somut, Milliyet Sanat. Ölüm tarihi: 8 Kasım 1995

Tahir (Pamir) Özçelik için yaşam öyküsü özetine daha neler neler eklenebilir? Türkiye Yazarlar Sendikası'nın 1990'dan sonraki yönetim kurullarında iki dönem Genel Sayman olarak çalışıp hastalığı yüzünden ayrılması, değerbilir Amatör Tiyatrolar Çevresi'nin Evrensel Kültür Merkezi'nde, amatör tiyatroya katkılarından dolayı kendisine verdiği plaket. TYS Yönetim Kurulu'ndayken lokali canlandırmak için düzenlediği bir iki şiir etkinliğine kendi ezberlediği şiirlerle katılışı, demlediği çaylar. Sigara düşkünlüğünü çok geç, kansere yakalandıktan son-

ra, kanser olduğunu bilmeden bıraktı. Ve "Merhaba" adlı mektup broşürün gizli editörünün o oluşu.

Kitaplığımdan "Merhaba"nın 4. sayısını çıkarıyorum. Evet, bunu kesinlikle Tahir Özçelik yayımlıyordu. Daktiloyla yazıp fotokopiyle çoğaltarak. Başlıkta, "Dost olsan da olmasan da Merhaba" diye yazıyor. 4. Sayı'nın başyazarı Salâh Birsal. İlk üç sayıda Oktay Akbal, Vedat Günyol, Aziz Nesin yer almış. Sunu yazısında hem bir TYS eleştirisi yer alıyor, hem derginin gelir ve giderleri.

110 adet çoğaltılan üç sayının gideri 212 bin, geliri 74 bin lira. Derginin tarihi Temmuz 1992." İmtiyaz Sahibi: Benimseyen herkes. Yazışleri Müdürü: Gönül veren herkes. Yayın Kurulu: O sayıda imzası bulunan herkes" diye tanıtılıyor. "Sıradan bir evin, sıradan bir odasında", Türkiye'deki bir avuç okur yazar için", sahibinden izin alınmamış çalıntı yazı ve şiirlerden oluşturulan", en çok 60 adet çoğaltılan bir mektup-dergi. Kendi tanımıyla bir "başkaldırı" dergisi. Ülkemizde, eleştiri nankör iştir. Hele Tahir Özçelik gibi, dikkatini amatör tiyatrolara yöneltirsen. Eleştiri bir hatır-gönül işi değil, gönül gücü işidir. Edebiyatın adsız neferi olarak kalırsın.

Evet. Tahir Özçelik öldü. Amatör tiyatrolar sağolsun.

Onun gönülden tek dileği buydu.

Tahir Özçelik, 14 Mayıs 1919 tarihinde İstanbul'da doğdu. Orta öğrenimini Galatasaray Lisesi'nde tamamladıktan sonra Perugia Üniversitesi'nde İtalyan Dili ve Edebiyatı, Floransa Üniversitesi'nde mimarlık ve sanat tarihi okudu.

Türkiye'ye döndükten sonra çeşitli özel kuruluşlarda çalıştı. Bu arada Sanat ve Edebiyat, Seçilmiş Hikayeler, Dost, Yeditepe, Türk Dili, Şairler Yaprağı, Varlık ve Ufuklar gibi dergilerde ve çeşitli gazetelerde şiir ve eleştiriler yazdı. Emekli olduktan sonra ansiklopedilerin yayın kurullarında bulundu, maddeler yazdı ve redaktörlük yaptı. İlk yazısı Yücel dergisinde yayınlanan Tahir Özçelik bazı yazı ve şiirlerinde Tahir Pamir adını kullandı. 1968 yılında yazmaya başladığı tiyatro eleştirilerini çoğunlukla Yeditepe, Aydınlık, Somut ve Milliyet Sanat dergilerinde yayımlandı. Tahir Pamir adıyla yazdığı denemelerini "Düşüncemle Röportajlar" (1951), şiirlerini de "Alabildiğine" (1975) adlı kitaplarında topladı.

keşfetmenin peşinde koşan tek eleştirmendi o.

Düşünüyorum da, hangi tarihlere dayanıyor du Tahir Özçelik ile ilişkim? Öğrenciliğime... O, bütün okul oyunlarını, gençlik festivalleri ve konservatuarlarda sahnelenen oyunları izlerdi.

Daha sonra nerelere dayanıyor Tahir Özçelik ile ilişkim? Profesyonel sanatçı olmuşum, ilk denemelerimi gençlerle, amatörlerle yapıyorum. İşte, oralara da koşardı Tahir Özçelik. Çocuk oyunları oynuyorum... Torununun da elinden tutar gelirdi Tahir Özçelik.

Daha da zihnimi kurcalıyorum. Nelere dayanıyor Tahir Özçelik ile ilişkim? O, bir oyuncuya, bir yönetmene, bir yönetime inandıysa bir kez, izlerdi onu. Çizgisini izlerdi. İşte buradan da tanıştıyorduk Tahir Özçelik ile. Öğrenciydim, azıcık gelişip genç amatörlerle çalıştım, sonra büyüdüm, biraz daha büyük işler yapmak istedim. O, hep izledi beni.

Perde açılır, tiyatrocun herkese oynar. Ama aslında, tiyatrocun ta derinlerinde salondaki birkaç izleyiciye özellikli ve ayrıcalıklı oynar. O birkaç izleyiciye, özellikli oyununu sunar. İşte o birkaç izleyici arasındaydı benim için Tahir Özçelik.

Oyunlarımı şimdi size oynayamayacağımı düşünerek içim sızlıyor sevgili Tahir Bey.

Kitaplar... İthafklar... Ölüm... Ve perde!...

TAHIR ÖZÇELİK'İ UĞURLARKEN

Tahir Özçelik, kendisini seven dostlarının adına ithaf ettikleri cümleleri kızının ağzından dinleyerek mutlu, dingin, hayata gözlerini yumdu. Ailesinin ona sunduğu incelikli bir son görev töreniydi bu. Kitap sayfalarına sıkışmış sözcüklerimle; Tahir Bey'i uğurlayanlar arasında olduğum için, buruk bir mutluluk duyuyorum. Ne teatral bir ölüm! 7 Kasım günü bu sahne takıldı kaldı zihnime. Ölüm döşeğinde okunan ithaflar. Bir genç kadın ölmekte olan babasına kendisine armağan edilmiş kitaplardaki ithafları okuyor... Sonrası sonsuz mutluluk, boşlukta...

Neydi benim ilişkim Tahir Özçelik ile? Fransız kültürüne yakındı. Fransızca kitaplar mı ilişkimize destek oluyordu yoksa? Hani o ölüm döşeğinde ithafları okunan kitaplar... Galiba. Özçelik severdi bu Fransızca tiyatro kitaplarını okumayı. Genç ruhunu bu dünyaya sürekli açılmasına borçluydu bence. Ama o, dünyayı algılamanın önce toplumunu algılamadan geçeceğinin bilincindeydi. Onun için, İstanbul'da yapılan tiyatroyla, Güneydoğu'da yapılan tiyatronun, Ankara'da yapılan tiyatro ile Doğu'da yapılan tiyatronun bir farkı yoktu.

Amansız hastalığının neredeyse son aylarına kadar dağ, taş dolaşıp amatör, profesyonel bütün tiyatro topluluklarını, yönetmenlerini ve oyuncularını

TAHİR ÖZÇELİK'İN ARDINDAN

İnsanın yüreği, üzüntünün uçurumlarını da; yaşam sevincini ve umudun dağlarını da beraberinde taşıyor. Yoksa, yalnızca üzüntü, siyah bir çemberde tutsak ederdi insanı. Ne var ki, "Elveda dünya / Merhaba kainat" diyen ve yeri doldurulamayacak olan kalem arkadaşlarımız, dostlarını üzüntü durağında uzun zaman eylliyorlar.

Ölüm denen bu yol ayrımında, çoğunlukla sözcükler dilsiz kalıyor. İnsan ne denli güçlü olursa olsun, anıların ağırlığı altında boyun bükmekten öte bir şey yapamıyor. Sessizliğin, düşünceyi tam hacmiyle istila ettiği böylesi zaman dilimlerinin içinde; boyun eğme, başkaldırı, pişmanlık, yıkılan ve onun yerine doluşuveren yeni değerler ile nice tanımlanamayacak duygular yer alıyor. Bu ruhsal konumu çok iyi saptayan bir Sovyet yazarı, ürünlerinin birinde: "Kişi ölümü hiçbir zaman kendisi için düşünemez," diyor.

İşte, bu kendimiz için düşünemediğimiz ölüm, 6 Kasım 1995 günü, değerli bir insan ve değerli bir tiyatro eleştirmeni olan Tahir Özçelik'i de apansız çekip aldı aramızdan.

Kendi deyişiyle; aile mezarlığı, iki yüz yıllık İstanbul'lu olduğunu söylüyordu onun.

1929 yılında doğmuştu. İlk, orta ve liseyi Galatasaray Lisesi'nde bitirdikten sonra, Perugia Üniversitesi'nde İtalyan Dili ve Edebiyatı; Floransa Üniversitesi'nde ise mimarlık ve sanat tarihi öğrenimi görmüştü. Yurda dönüp askerlik görevini yaptıktan sonra çeşitli özel kuruluşlarda yönetici olarak çalışmış ve 1981 yılında emekli olmuştu.

Yücel Dergisi'nde Tahir Sacit Özçelik takma adıyla yazdığı "Sanat ve Sanatkar" yazıyla edebiyat yaşamına girdi. Daha sonra Seçilmiş Hikâyeler, Şairler Yaprığı, Yeditepe, Hürriyet Gösteri, Çağdaş Eleştiri, Milliyet Sanat, Somut, Ufuklar, Aydınlık, Gerçek Sanat dergi ve gazetelerinde yazdı.

Türkiye Yazarlar Sendikası'nın (TYS) yönetiminde bulundu. Uzun bir süre Bulunmaz Tiyatro'da anma ve sanatçılarla yaptığı söyleşi programlarını yürüttü.

1968 yılından itibaren tiyatro konusunda yoğunlaşarak, yazdığı eleştirel ve kuramsal yazılarını ölümüne dek sürdürdü.

Türkiye dışında, Türkçe yürütülen edebiyat ve tiyatro üzerinde araştırma ve çalışmalar yaptı. Batı Trakya ve Bulgaristan edebiyatı ve tiyatrosunun ülkemizde tanınması yolunda unutulmayacak hizmetler gerçekleştirdi. Gerek yurtiçi, gerekse yurtdışındaki, özellikle amatör çalışmaları yakından izleyerek onlara, hem birebir ilişkilerinde, hem de yazdığı yazılarla destek oldu.

Tahir Pamir takma adıyla, 1951 yılında denemelerini içeren "Düşünceyle Röportajlar" ile 1975 yılında şiirlerini "Alabildiğine" adlı kitaplarda topladı. Bu kitabında:

*"Ölürsem ağlamayın.
severek yaşadım
göğü sevdim
dağları sevdim
savaşa gidenleri,
savaştan dönenleri sevdim
öldükse öldüm dostlarım*

*arkamdan ağlamayın
bilin ki ölümü de sevdim."*

diyordu.

Ölümden söz etmesine karşın, bu şiir bir anlamda da şairin; hem kendisiyle, hem toplumuyla, hem de doğayla barışık olduğunun bir ifadesiydi.

Aklı ve yüreği, her zaman insanlık iklimine açıktı Özçelik'in. Ama bu iklimde birçok ilkeler vardı, "doğruluk" ise bunların en önde gelenlerinden biriydi.

Burada biraz soluklanarak tanık olduğum bir

olayı size de duyurayım:

Devlet ödülü almış bir yazar, ondan, çıkaracağı kitabın arka kapağına konacak bir yazı yazmasını istemişti. (Bilindiği gibi, arka kapak yazılarının, kitabı ve yazarını öven yazılar olacağı konusunda bir şartlanma vardır genelde.) Tahir Özçelik, iki yazı birden yazdı. Bunların biri kısa, diğeri ayrıntıları da içeren sayfalar dolusu bir eleştirel yazıydı. Kısa olanı, arka kapak; uzun olanı da yazarın kendisi içindi. Bunları yazara gönderdi. ama böylesi bir oluşumu beklemiyor olacak ki genç yazar yazıları alınca derin bir suskunluk içine girdi.

Özçelik, bu davranışıyla, sanata hatır-gönül işini karıştırmamanın gerektiğini söylerken, eleştirerek yol göstermenin gerekliliğini de kendine özgü bir yöntemle sergiliyordu.

Yılmaz Elmas'ın yaptığı ve İnsancıl Dergisi'nin Kasım 1995 sayısında yayınlanan konuşmada: "Şairlik defterini dürdük," diyordu Özçelik. Oysa ilk kitabından sonra şiirle uğraşmadıysa da şair duyarlığı hiç mi hiç eksilmedi onun yüreğinden. Sanatsal çalışmalarını da özel yaşantısında olduğu gibi büyük bir alçakgönüllülük içinde sürdürdü. Uzun yıllar üzerinde çalışageldiği "Tiyatro Ansiklopedisi" adlı eserinin varlığını, ancak ölümünden sonra öğrenebildik.

İyi insanların ardından çok söz edilir. Çünkü onların geride bıraktıkları hoş sedadır. Öyle anma Özçelik yalnızca hoş bir seda bırakmadı ki geride...

Onun için, yanımızdan sessizce ayrılrsa da Tahir Özçelik'in özellikle tiyatro alanında yaptığı çalışmalar günyüzüne çıkmalı. Çıkmalı ki, hem kaleminin sesi bir bütün olarak yeniden duyulsun, hem de o çok sevdiği ve birikimine inandığı gençlik eserlerinden yararlanabilsin.

JOSÉ MARTÍ

ATAOL BEHRAMOĞLU

Kübalı şair José Martí 1953 yılında Havana'da doğdu. Küba bağımsızlık mücadelesinin simgesi ve Latin Amerika kurtuluş hareketlerinin esin kaynağı sayılır. 16 yaşında La patria libre gazetesini kurdu. İspanya'ya sürgüne gönderildi. 1974'de Zaragoza Üniversitesi'nden hukuk ve edebiyat diplomaları aldı. Fransa, Meksika ve Guatemala'da yazarlık çalışmalarını sürdürürken, bir yandan öğretmenlik yaptı. 1913 yılında yayımlanan Versos libres adlı şiir kitabıyla ünlendi. Özgürlük temasının egemen olduğu bu yapıtında yer alan şiirler yalın bir üslupla yazılmıştır. Denemeleri İspanyol-Amerikan düzyasının başyapıtları arasında sayılır. José Martí 1895 yılında Dos Rios düzlüklerinde yapılan bir çarpışmada öldü.

KAVRAM
YAYINLARI

YERYÜZÜ ŞAİRLERİ

**UZUN SOLUKLU BİR KENT
ŞAİRİNİN ARDINDAN:
ERCÜMENT UÇARI
D. 1928 - Ö.1996**

"Şiirde yarım yüzyılı geride bırakan Ercüment Uçarı usta, uzun soluklu bir kent şairi. (...) Şairin şiiri, kökü geçmişten gelip geleceğe uzanan sarmal bir şiir. (...) Neredeyse büyüğü bir şiir bu. 'Kentin yüzünden' yola çıkıp evrenin yüreğine yollanan bir şarkı gibi. İnsanın bilinç ışığının, evrenin kör ve dilsiz karanlığına söylediği kadim bir şarkı. (...) Kent ya da şairin kenti İstanbul, şairin, kent / insan oluşumunu evrensel boyutları içinde başarıyla kurguladığı bir imge."

Tansu Bele

'50, şiir yılında bir kent şairi: Ercüment Uçarı' adlı yazıdan bir alıntı (Varlık dergisi, Eylül 1995)

"Bir şiiri bin şiir, bin şiiri bir şiir yapan usta"
Ulus Fatih Demirci

"Benim şiir yaşamımın oluşumunun ortaya konuşunun ırmaklandırılışı, sağır mendireklerin o hep açığa batıklı yüzlerinin palyaçoluğunun aynalarının içlerinde yatıyor."

Ercüment Uçarı

'Ay Batarken Kancama' adlı yapıtının arka kapağından bir alıntı.

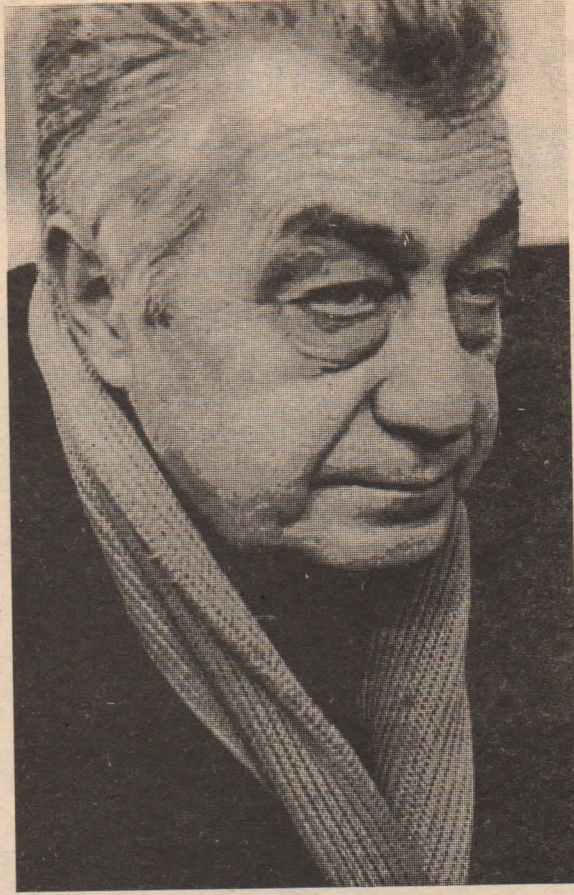
Edebiyat yaşamına, 1945 yılında o tarihte Zonguldak'ta yayınlanan Bucak dergisinde çıkan bir şiiriyle başlayan Ercüment Uçarı'yı, geçtiğimiz ay içinde yitirdik. Şiirlerinde, İstanbul'un gitgide karmaşıklaşan ve bozguna uğramış doğası içinde şaşkına dönen kentsel yaşamını, çarpıcı betimlemeler ve imgelerle örgüleyen şair, ilk kitabını 1958'de yayınlamıştır: Cümbüşçübaşı. Daha sonra, sırasıyla: Et (1960), Kuyudaki Yusuf (1962), Avlanırken Bir Korku (1967), Albatros Birgün Gelecek (1971), Geçmiş Zaman Tevellüdü (1988), Ziba Sokağı (1991), Ay Batarken Kancama (1994) isimli şiir kitapları bulunmaktadır.

Biz, Ercüment Uçarı'nın albatrosunun, bir gün kesinlikle bu ülkeye geleceğine inanıyor ve şairimizi iki 'son' şiiriyle anarak, uğurluyoruz:

ORMAN

*noktaları sakin batık gemilerin
dipte çürümüş olumlu sergilerindeki
samur erkân kürkleri ile
lâlelendi acele zaman
inci ve sırmalarla sağ elimde*

*sevdiğim tazılı dağların
kekiklerinden kanlıca koyunda mı
kadınım sana bir palto biçtim
yaseminlerin ağzındaki gülümsemeni
cimbızlarla çıkarıyorken
ıssız körlüğümün av köpeklerindeki*

ERCÜMENT UÇARI

ÇOCUKLUK GÜNLERİ

paşapantolonu sigarası içtin mi
ikinci dünya harbi sürüklerdi
erat kullanırdı
babaannem de
babam ona bulup buluşturup verirdi
sağdan soldan
iri kutular halinde gelirdi eve
babam doksan yaşında şimdi
babaannem kaç yaşında
olmalıdır düşlerinde imge altınları
vapurlar koşuyor
pervaneleri şer çöplere takılmış
bacasından fırlıyor mutluluğa
taksilere koşuyor
dağ ve tepeleri denizi yazdım
şiire katmak için rüzgarı
gönüllü Leylâk açıyordu

Bir yayınevi ilk önce hangi coğrafyanın ve hangi dilin yayınevi olduğunu kanıtlamalı...

...Ama söz konusu yayınevi eğer Oğlak'sa, buna hiç gerek yok.

Mahmut Yesari
ÇULLUK

Ahmet Mithat
Efendi
JÖN TÜRK

Adalet Ağaoğlu
ÜÇ BEŞ
KIŞI

Adalet Ağaoğlu
"FİKRİMİN
İNCE GÜLÜ"

Adalet Ağaoğlu
RUH
ÜŞÜMESİ

Zafer Hanım
AŞK-I
VATAN

Nahid Sırrı
Örik
KISKANMAK

Adalet Ağaoğlu
YÜKSEK
GERİLİM

Adalet Ağaoğlu
HADİ
GİDELİM

Adalet Ağaoğlu
SESSİZLİĞİN
İLK SESİ

Namık Kemal
VATAN
YAHUT
SİLİSTRE

Nahid Sırrı Örik
ESKİ ZAMAN
KADINLARI
ARASINDA

Melek Hanım
HAREMDEN
MAHREM
HATIRALAR

Adalet Ağaoğlu
GÖÇ
TEMİZLİĞİ

Doğan
Yarıcı
KEMİK

Fethi Naci
REŞAT
NURİ'NİN
ROMANCILIĞI

Fethi Naci
40 YILDA
40 ROMAN

Füsun Akatlı
TENHA
YOLUN
ORTASINDA

Adalet Ağaoğlu
GECE
HAYATIM

Asiye Hatun
RÜYA
MEKTUPLARI

A. Behramoğlu/l. Özel
GENÇ BİR
ŞAİRDEN GENÇ
BİR SAİRE
MEKTUPLAR

All Ekrem Bolayır'dan
Sant Kemal Yetkin'e
MEKTUPLAR

Enis Batur
TAŞRADA
ÖLÜM DİRİM
HAZIRLIKLARI

Egemen Berköz
ÇİN ASKERİ
AH DEVRAN

Egemen Berköz
YALNIZLIKLAR!
YALNIZLIKLAR!

Hulki Aktunç
İSTIRAPLAR
ANSIKLOPEDİSİ

Izzet Yasar
TÜN
ESERLERİ

Özkan Mert
BİR
IRMAKLA
DÜELLO
EDİYORUM

Salamandre/Ergülen
KABAREDEN EMEKLİ
BİR 'KIZKARDEŞ'

Egemen Berköz
BU KİTAPTA
SEN NERDESİN?

İsmet Özel
GECELEYİN
BİR KOŞU

İsmet Özel
EVET,
İSYAN

İsmet Özel
CİNAYETLER
KİTABI

İsmet Özel
CELLADIMA
GÜLÜMSERKEN

İsmet Özel
ŞİİR OKUMA
KILAVUZU

Mehmet
Günsür
CAIQUE

Süleyman
Çobanoğlu
ŞİİRLER ÇAĞLA

Cem Atbaşoğlu
ARS LONGA
BAHAR KISA

Tuna
Kiremitçi
AYABAKANLAR

Gülaysa Koçak
ÇİFTE
KAPILARIN
ÖTESİ

Ersin Salman
MİSAFİR
TERLİKLERİ

Nur Nakkaş
NEFES
DARLIĞI

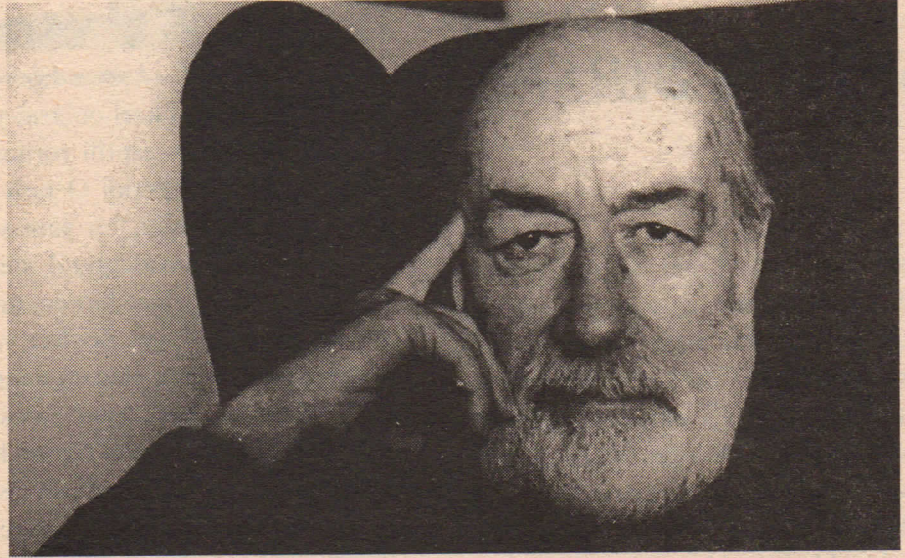

Doğan
Yarıcı
EVLA

Ümit Ünal
AMERİKAN
GÜZELİ

YAZARLAR DÜNYASI / ÖZEL BÖLÜM

SALÂH BİRSEL

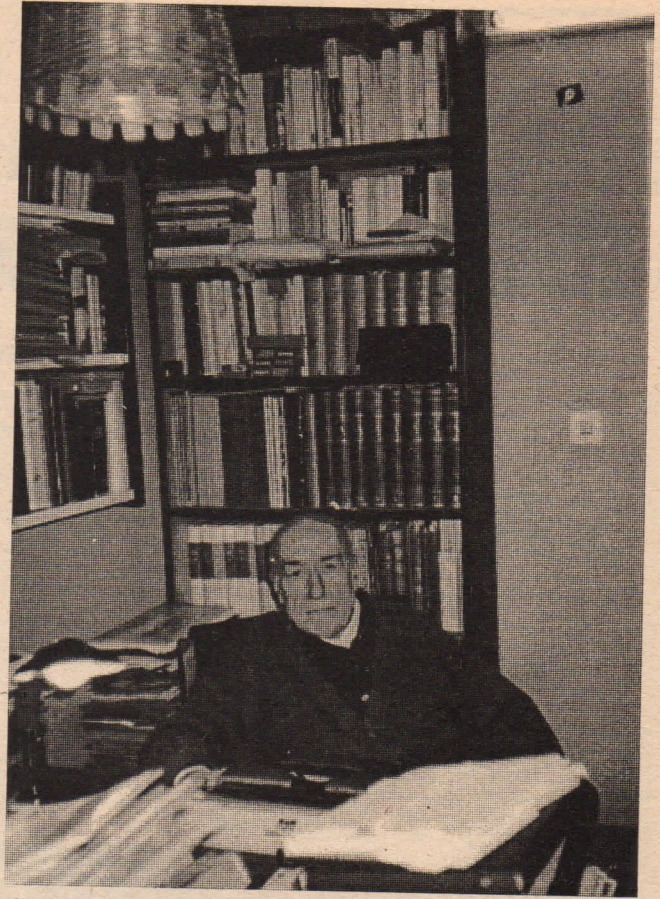

"BİR USTA
BİR DÜNYA"

**YAZIN DÜNYASININ
ÜSTADLARINDAN..
"BİR USTA
BİR DÜNYA" NIN
KONUĞU
"SALÂH BİRSEL"**

Geçtiğimiz ay 'Yapı Kredi Kültür' merkezi, "Sermet Çiftler" kütüphanesinde yılın son etkinliğine konuk olduk. Bu sergi bir anılar toplamıydı. Büyük bir ustanın, sayın Salâh Birsel'in yaşamına ve yapıtlarına ışık tutmak amacıyla oluşturulmuştu. Değerli yazarımızın yaşamını fotoğraflardan (eskiler, yeniler), el yazılarından, kişisel eşyalarından izlemek olanağını bulduk. Sayın Birsel serginin açılışı dolayısıyla verilen kokteylde konuklarını karşıladı. O engiz nezaketi ve özgün esprileriyle süslenen, sohbetler yaşattı bizlere... Ayrıca dostlarıyla, fotoğraflar çekti. Bu arada "Yapı Kredi Kültür Merkezi", "serginin anısına Salâh Birsel'in çeşitli yapıtlarından alıntılarını, onunla ilgili yazılmış makalelerin konu alındığı bir arşiv-katalog hazırlamış ve sonuna yazarın bibliyografisini eklemiştir.. Sayın Birsel konuklarının getirdiği çeşitli yapıtlarını ve bu anı kitabını da isteyenlere imzaladı..

Bilindiği gibi Salâh Birsel her salı Bostancı "Çağlayan Kafe"de okuyucuları ve yazın dünyasından dostlarıyla buluşuyor.. Bu sohbetlere katılanlar çok şanslı bizce. Çünkü büyük ustanın yeni kotarılmış son şiirlerini kendi okuyuşuyla bu toplantılarda

dinlemek olanaklı.. Ayrıca diğer yazar dostlar için de bu geçerli. Salâh Birsel onların yapıtlarını da büyük bir dikkatle dinler, esprili yorumlar yapar, ayrıca şiirler üzerine görüşlerini O tatlı diliyle belirtir... Bu sohbetlere katılanlar, bir süre sonra onun tiryakisi olup, çıkarlar.. Ancak gönül isterdi ki bu toplantılara edebiyat araştırmacıları da, üniversite öğretim görevlileri de katılsınlar. Böylece yaşanan tarihin canlı bir alanını inceleme olanağı doğmuş olsun.

Kısacası, Türk yazın sanatına kazandırdığı şiir, deneme, araştırma ve roman konulu özgün yapıtlarıyla Salâh Birsel gerçek bir üstad olma özelliğine sahiptir... Yapı Kredi'yi bu büyük ustanın adına açmış olduğu sergiden dolayı gönülden kutluyoruz ve bu tür kültür hizmetlerinin daha sık yapılmasını diliyoruz..

Sevgilerle..

'Yolculuk' çalışanları..

Bugüne dek yayınlanmış 12 şiir, 1 roman, 14 günlük (Salâh Bey Tarihi), 16 deneme, 3 inceleme, 1 söyleşi, 13 çeviri yapıtı yayınlanan, 4 yapıtı daha yayınlanma aşamasında olan, Türkiye'de ilk kez deneme ödülü alan, bu yıl da uluslararası İzmir Araştırmaları Merkezi'nin 'İzmir Ödülleri' yarışmasında Kent Kültürü ödülünü kazanan Salâh Birsel'in son deneme yayınlarından olan Gece Mavisinden (1994) kısa bir bölüm:

DİL VE HALK

Ozanlığa bir öfke yüzünden başladığını söyleyen Rıza Tevfik sokağa çıktığı vakit sırtına siyah bir pelerin geçirir. Kravatının üstüne de bir kafatası iğnesi oturtur. Bıyığı Bektaşidir. Saçları ise Hippi.

Nedir, Birinci Dünya Savaşı'nın son yıllarında, Arnavutköyü'ndeki evine giden Ruşen Eşref onu, saçları ve bıyığı iyisinden kırpık bulacaktır. Ama ozanımızın yaşı da elliye geçmek üzeredir.

Rıza Tevfik, bütün yaşamı boyunca evi olmaktan yakınmıştır. Kiralarda sürünmekten, iki bini aşkın kitabını hep sepetler içinde oradan oraya taşımak zorunda kalmıştır. Ne ki bu kira evleri onun çokluk Boğaz'ın sağlam manzaralı yerlerde keyif sürmesine yol açar. Ruşen Eşref onu ilk kez 1915 yılında yoklamaya gittiğinde Rıza Tevfik bu kez de Bebek'de, yazar S. Mümtaz S.'nin babası, eski belediye başkanı Mümtaz paşanın yalısında oturmaktadır. Daha doğrusu yalının bir kanadında. Ruşen Eşref: "Yıllarca yorgunluk, torbalarca para tutan bu yerler sanki Rıza Tevfik'in dinlenmesin isaglamak için yapılmıştır" der.

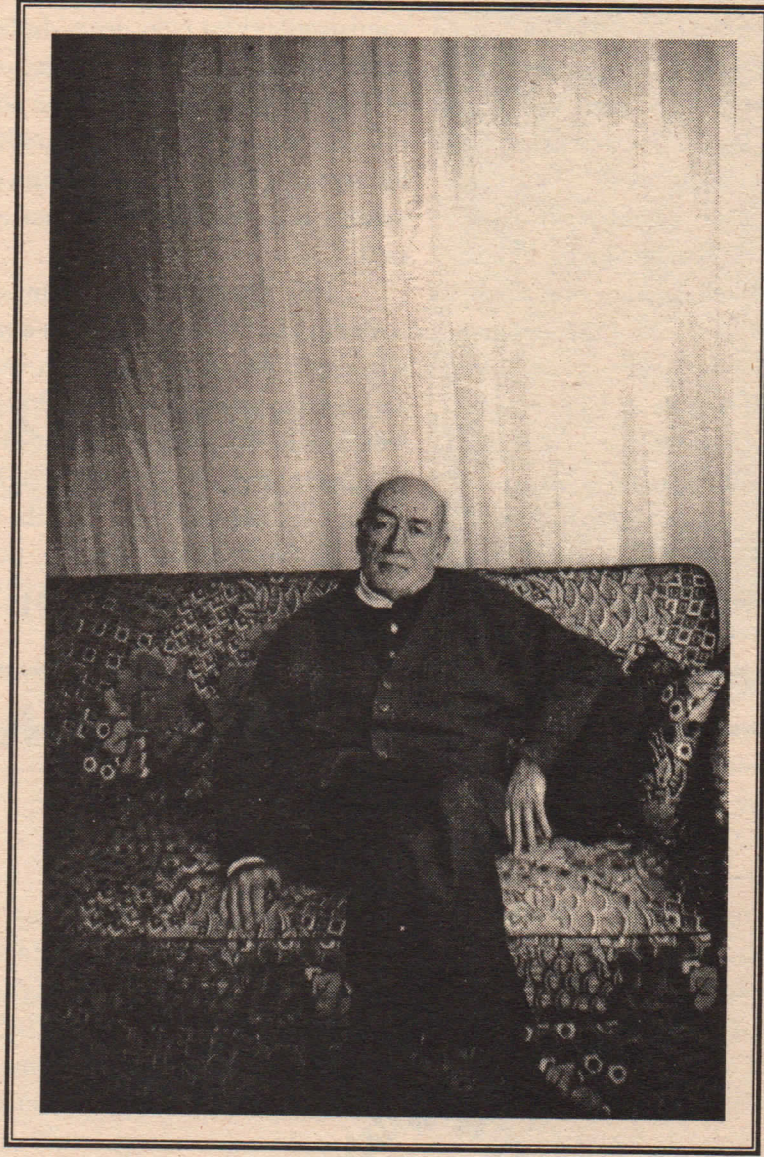
Gerçekte Boğaz, edebiyatçılara kollarını pek açmaz. Havai fişeklerini, püskürmelerini, çarkıfeleklerini Boğaz onlardan boyuna kaçıtır. Adı "Edebiyat İmamı"na çıkmış olan Üstad Ekrem'in yalısı bile küçümencik ve eski püsküdür. Vapur iskelesinin hemen yanındaki bu evin deniz dudağında olmasından başka bir özelliği yoktur: Bakla sofa nohut oda. Halit Ziya bu viraneliği gördükten sonra şöyle diyecektir: "Recaizade yaşamının dümdüz yolunda küçük bir sapmaya boyun eğseydi, onun da Boğaziçi'nin kıyılarını süsleyen kâşanelere benzeyen bir yalısı olacaktı."

Hay ağzına bereket! Bizim söyleyeceğimizi sen söyledin Halit Ziya! Yalnız bu söz sadece Recaizade için değil, bütün yazarlar için düşünülmelidir. Yazarlar sağa sola selam çakmadıkları, hep doğru bellediklerinin doğrultusunda yürüdükleri için, birçok büyükten büyük kapılar gibi Boğaz kapıları da kendilerine kapalı kalmıştır, şurada burada oturak olmuş bir iki yazarın yeri de insanı imrendirecek nitelikte değildir...

(Salâh Birsell, Gece Mavisii/Denemeler, 1994, say.129)

DADA Dağıtım ve Yayıncılık Ltd. Şti.
İpek Sk. No: 10 80060 Beyoğlu / İstanbul Tel: (0212) 249 51 10 - 11 Faks: (0212) 251 44 49

*Salâh Birsal evinde,
1996, İstanbul*

Tansu Bele Tanseli Polikar

SALÂH BİRSEL'LE SÖYLEŞİ

Değerli yazın ustamız, şair ve deneme yazarı Salâh Birsnel'le eşi Jale Birsnel'in evindeyiz: İncelikli bir 'ortak' beğeninini çizgilediği ev, kırk yıllık bir dost evinin sıcaklığıyla kucaklayıp sarıyor bizi, gerçekte eşsiz Salâh Bey'le değerli eşi Jale Hanım'ın o çelebi ve zarif gerçek aydın niteliklerinin bir yansıması bu... Salâh Bey'le sohbet de, tıpkı onun o süzme saf bal güzelliğindeki yapıtları gibi tatlı, yararlı, doyurucu. Onun, ilk yapıtı Dünya İşleri'ndeki (1947) şiirlerinden söz ederek başlayan konuşmamız 'şiirimizde taşlama, Salâh Birsnel'in 1940'lı yıllarda ortaya koyduğu yönü'yle ilgili olarak sürüyor. Salâh Bey, 16 yaşındayken yazdığı 'Akşam' adlı şiirini okuyor bize, daha o zamandan ironiye verdiği önemi gösteriyor. Bu arada eşi Jale Hanım'ın, yıllar sürmüş tiyatro oyunculuğu konuşmalarımıza olağandüşü renkler katıyor, saygımız ve sevgimiz katmerleniyor. Salâh Bey'e yönelttiğimiz ilk sorumuz, denemeleri üstüne:

T.Bebe- Edebiyatımızda deneme deyince, Salâh Birsnel'in özel bir konumu var. Öyle ki, diliyle, biçimiyle, içeriğiyle okuyucuya 'Bu bir S.Birsnel denemesidir' dedirtiyor. bu özgünlüğe nasıl ulaştınız? Başka deyişle, denemede özgünlüğü sağlayan nedir sizce: Bilgi mi, dünya görüşü mü, felsefi bakış açısı mı...

S.Birsnel- Ironi, alaysama, mizah: Bu yönüm şi-

irimde olduğu gibi denemelerimde de kendin göstermiştir. Aslında, İngiliz denemelerinde ironiye fazla yer verirler, Türkçede sanıyorum ki ilk defa ben böyle yeni bir anlayışla denemeyi ele aldım. Geçende genç bir okurum: "Siz Türkiye'de ilk defa deneme yazdınız" dedi. Ben denemeyi, şiir yazar gibi yazıyorum. Bir baştan başlıyorum, sonuna kadar bir çizgiyi çiziyorum, sonuna da birşey söylüyorum, söyleyecek birşeyim var, yani orda eleştiri de giriyor, taşlama da, o tarafını da yöneltiyorum. Yaşama sevinci de giriyor. Bu yaşama sevinci de benim hayatım boyunca sarıldığım tavırlarımdan biridir.

T.Bebe- Denemeleriniz eğlendirirken düşündürüyor, düşündürürken eğlendiriyor. Bu niteliğinizden yola çıkarak, sizin, düşünmeyi (ya da felsefeyi) sevmeyen ve pek de bilmeyen bir toplumun okuruna denemeyi sevdirmenizin sırrı budur, siz düşündürürken güldürebiliyor, güldürürken de düşündürmeyi başarıyorsunuz, diyebilir miyiz?

S.Birsnel- Bu tamamen doğru. Benim şiirimdeki ironi, 16 yaşında yazdığım Akşam adlı şiirimde başlamıştır. Yani konuşurken güldürmek, güldürürken düşündürmek benim yapımda vardı. Ben bunu şiirlerimde de denemelerimde de uyguladım.

T.Bebe- Yine aynı bağlamda, ulusal karakterli deneme türünden söz etmek de mümkün mü? Montaigne ve Bacon arasındaki fark gibi: Hiç kuşkusuz siz bu yolu Türk edebiyatında yıllar önce ortaya koydunuz. Ulusallığından söz edilebilir mi denemenin?

S.Birsnel- Ulusallık olarak almıyorum onu, yalnız sizin dediğiniz gibi mesela okurlara sanatı ve düşünceyi sevdirmeyi daima ön planda buldurdum. Hatta benim 'okuma' için başlıbaşına bir denemem vardır yani okurlara çok okumaları gerektiğini anlatan. Yazık ki, kimse mesela, üstünde durmuyor. Yani bizim memlekette eleştirmenlerden biraz şikayet etmek lazım. Benim Şişedeki Zenci kitabım, zencilerin lehinde bir kitaptı, toplumcu bir kitap, ama kimse üstünde durmadı.

T.Polikar- Biraz da günlüklerinizden söz etsek?

S.Birsnel- Ben günlüklerimde de sanıyorum aynı çizgiyi çizmişimdir. Ben, 1947 yılında günlük yazmaya başladığım zaman günlük lafı yoktu. F.Rıfki Atay o yıllarda günlük-gündelik diye yazılar yazıyordu. Ben daha önce Andre Gide'in günlüğünü okumuştum. Başka yabancı yazarların da, Julien Greene gibi, günlüklerini okumuştum. Ben de Türkçede 'günlük' adını seçerek yazmaya başladım. İlk günlüğümü Hüsamettin Bozok 1955'te Yeditepe dergisinde yayınladı. Ataç da 3 yıl sonra yazmaya başladı, ama o günce dedi, Salâh Birsnel günlük diyor, bakalım hangisi tutacak dedi. Ne lüzum vardı buna? 72 yıllarında Kuşları Örtünmek diye bir günlüğüm çıktı, bu tükendi. Sonra Yaşlılık Günlüğü Sedat Simavi

ödülü aldı. Hatta Türkiye'de ilk defa ödül alan günlük oldu. Sonra Aynalar Günlüğü vardır. 88'de, Bay Sessizlik, 89'da Nezleli Karga. 92 günlüğümü Adam Yayınları yeni basacak: Yanlış Parmak. 94 ekiminden sonra bir daha günlük yazmadım.

T.Polikar- Bir de romanınız var.

S.Birsel- Ben, 1957 yılında bir de roman yazdım: Dört Köşeli Üçgen. Ben romana da büyük önem veririm. Bu roman, Türkiye'de yayınlanan ilk düşünce romanıdır. Yani, aşka falan dayanmadan, doğrudan doğruya bir toplum yergisidir. Ben uluslararası bir gözlemciyim sözcükleriyle başlar. Efendim, dört köşeli üçgen diyoruz, çünkü dördüncü köşede görünmeyen birisi oturuyor, toplumu o yönetiyor. Ama 72'den sonra bol bol deneme yazmaya yöneldiğim için romana ayıracak zamanım yoktu.

T.Bele- Yapıtlarınızdaki bilgi zenginliği pek çok okuyucunuzun ilgisini çekiyor. Nasıl bir okursunuz?

S.Birsel- Benim şansım, ilk ve orta okuldan başlayarak, güzel bir Fransızca edinmemdir. Ben kültürümü dışardan ve içerden aldım. Salâh Bey tarihinde de var, Türk yazarlarımı da çok okurum. Bir de sürekli not alırım.

T.Bele- Bilgi zenginliğinizin yanısıra Türkçeyi yoğurup harmanlayan müthiş bir dil ustasıdır. Dilimiz sizinle çok önemli bir işleyici, bir kuyumcu kazandı.

S.Birsel- Ben çok okuduğum gibi sürekli not tutarım. Defterlerim vardır. Ama bir adamın düşüncesini yazarken 'falancaya göre' diye alıntılarım. Ben sözcük uydurmam, kullandığım bütün sözcükler türkçede kullanılıyor. Ama birtakım, herkesin bildiği sözcükleri sözlüklerde bulamıyorum.

T.Bele- Biraz da şiirlerinizden söz etseniz...

S.Birsel- Efendim ben şiirin bir yapı olduğuna inanırım. Yahya Kemal'de -şiirini tutmam- yapı güçlüdür. İtri ve Haşim dede. 40'lardan sonra Oktay Rifat, Haydar Ergülen... Başkaları da var. Bize birinci yeni demezlerdi, genç yahut yeni nesil derlerdi. 56, 55'lerde E. Cansever, T. Uyar'lar çıktı ortaya. Bunlar fantazyaya yer verdiler. Metin Eloğlu da sağlamdır.

Soldan sağa: Fatma Gürel, Salâh Birsel, Tanseli Polikar, Tansu Bebe

T.Bele- Toplumcu şiirde imge nasıl olur?

S.Birsel- Yergi, taşlama şiiridir, ben ona tarafım. Mesela benim Kikirikname'nin ilk şiiri toplumcu şiirdir. Yergi şiiridir. Ama bugünkü genç şairler şiir okumuyor. Toplumcu adıyla yazıyor, halbuki romantik şiir yazıyor...

T.Polikar- İmgeye dayanmayan, slogançı şiir yanı...

S.Birsel- Evet. Efendim, elbette ki toplumcu şiiryazmakta büyük yarar vardır. Yergi şiirleri. Ama bunları yazarken, saçmasapan esprilerle değil de, hakikaten sanatı elinde tutacak, yapıya yer verecek anlatımlarla çok güzel şeyler yapılabilir. Yani daima ileriye yönelik olmak lazım. Ben bazan bir deneme mi iki ayda yazıyorum. Noksan yeri tamamlamak için okumaya geçiyorum. Yaz oku yaz oku derken zaman geçiyor. Bütün hayatım boyunca, yani 69 yıl ben yalnız düşünmüş ve yazmışım, böyle bir kimseyi bulamazsınız. Benden sonra çok büyük bir denemeci yetişmedi, bu benim değil, okurlarımın yargısı...

Sevgili ustamız Salâh Birsel'e, bu değerli sohbetimiz için teşekkürlerimizi sunarak ayrılıyor. Değerli eşi Jale Birsel'le birlikte, kapıdan geçiriyorlar bizi, o eşsiz incelikleriyle...

SALÂH BİRSEL

KİHKİHNAME

*Ben gülücüklerle geldim dünyaya
Oh-ohlar arasında*

*Dünya bir kihkihname
Bin yüzlü Bir Lon Chaney
Gak gak dubaraktır
Göstere göstere gol atar elgüne*

*Düğün evlerinden
İşçi kondularından
Ekşimik tatlar yükselir
Yallahlar da işitilir ahlar da*

*Beyni şişman canı çekiktir
Gönlü kalın tıgla örülü
Sevgili sanatçılardan
Amanin-amaniler tellenir*

*Ben annemin sığağıyla geldim dünyaya
Üşüyerek titreyerek gideceğim*

İSPİNOZ

Ben kısa gagalı
İspinoz kuşu bir tümceyim
Kentleri bir bir
Köyleri beşer beşer arşınlarım

Özgürlük dileyen bana gelir
Kendimi kendim yaratırım
Durup durup dururken
Saldırma başka tümcelere

Kimi zaman ünlem
Kimi zaman soru olurum
Şaşkınsam virgül
Foş foş kaynarsam noktayım

Bilmece değilim lugaz değilmi
Sakalsızdır beynim yülüktür
Solcu geçinen sağcılardan
Fersah fersah kaçarım

Yeter demem hiçbir sözcüğüme
Hiçbir dakikama hayıf çekmem
Boşuna oynatmam kollarımı
Çılgık atmam boş yere

“YAPIŞTIRMA BIYIK”*

Salâh Birsel, *Salâh Bey Tarihi* dışında kalan denemelerine "1001 Gece Denemeleri" genel adını vermiş. Şimdilik, "1001 Gece Denemeleri" dizisinde yedi kitap var: *Şiir ve Cinayet, Kurutulmuş Felsefe Bahçesi, Paf ve Puf, Halley Kimi Kurtarır, Amerika-lı Tolstoy, Bir Zavallı Sarı At ve Yapıştırma Biyık*.

Yapıştırma Biyık'ın kapsamına, Birsel'in 1969'da yayınlanmış ve tiryakilerinin çoğunun eline geçememiş (olsa gerek) "Kendimle Konuşmalar"ı da alınmış. Böylece yazarın denemeciliğinin dünü ile bugününü bir arada bularak değerlendirme fırsatı da yaratılmış oluyor okur için.

"Kendimle Konuşmalar"ı okuduğum yıl, benim de deneme yayınlamaya başladığım yıldır. Yeniden okurken, hemen hiçbir zaman neredeyse hiçbir konuda, yakamı bırakmayan nostaljinin hazzıyla doldum. Moda haline getirilmesi ile bile yüreğim soğumamıştı nostaljiden ya, "Kendimle Konuşmalar"ın ancak 16 yıl önceye uzanan "geçmiş"liği değildi sanırım beni çağırsatan. Üstelik Birsel'in denemeleri, üzerlerinden hiç zaman geçmemişcesine taze. Diliyle, biçemiyle, "ruh"uyla... Herhalde "Doğru Düşünce İplikleri" ile hem de surat sallandırmaksızın iş işleyenlerin günümüzdeki nedretine bir kez daha hayıflanmamdı beni çağırsatan.

Deneme; nedense ve neredeyse, bir türlü kendini yazdıracak denemeci bulamıyor, bulduğunu çoğaltamıyor bizim yazınımızda. Salâh Birsel "Lotüs Çiçekleri" adlı denemesinde: "Ama Ataç, Yetkin, Eyüboğlu gibi kaç denemecimiz var? Modaya uyarak,

'Bir adaya çekilmeniz gerekse, yanınıza Türk denemecilerinden kimlerin yapıtlarını alırsınız? gibilerinden bir soruyu bana da sorsalar, ilk adlar arasına bu üç denemeciye yerleştirir, sonra da dururdum. Ama Haşim'i, Falih Rıfkı'yı unutmamaya da pek dikkat ederdim" (s.139) diyor. Bugün kaç kişi ekleyebiliyoruz bu listeye? Birsel'in kendisini; bilemediniz iki üç yazarı daha (ama yine aynı kuşaktan) ve duruyoruz.

"Kendimle Konuşmalar"dan, "Tütünsüz Cigara İçmek", "Işık, Biraz Daha Işık", "Kimileri Günlük Sever" ve hele, ille de "Yaşamının Korkulukları" başlıklı denemeleri çok düşünerek okuyor insan. "Kimileri yaşama yerine, yaşamının betimlemesiyle yetinebilirler. Ama gençlikte bu, herkesin başına gelebilir. İnsanoğlu, yaşamının içinde olduğu süre onu pek değerlendiremez. Sanatçıların bir yaşama felsefesine varmaları, daha çok ileri yaşlarda, yani yaşamının dışına çıktıkları ya da bir kenarına itildikleri yıllarda gerçekleştirebilir," (s.127) sözleri üzerinde takılı kaldım ben uzun süre. "Acaba" dedim, "denemecilik için düşündüklerimin bir yanıtı burada bulunabilir mi?" Bilemedim.

"Mary Pickford" adlı denemede, konuşma dili ile yazı dilinin ayrımlarına değinen Birsel'in bu konu üzerindeki uzun düşünce ve eylem serüveninin ilk izlerini yine "Kendimle Konuşmalar"da sürmeye başlıyoruz. "Kızılderililerin Dönüşü", "Güldesteleri sevmem," gibi gayet Ataç'ca bir tümce ile başlıyor. Birsel'in yazın konularına ilişkin düşünceleri, hep denemeci kaleminin kıvraklığıyla değinilip geçilivermiş izlenimini bıraksa da, haddeden geçmiştir.

Yapıştırma Biyık'ta 17 deneme yer alıyor. Artık yazar iyiden iyiye konudan konuya sıçrayıp zıplamakta, uçan kaçan bir dil ile biçemi ağdalandırmaktadır. Denemeleri üzerine tek tek eğilip her biri üzerine bir muhabbet koyultmanın yeri burası değil. Ancak bir tek yazıdan bir tek alıntıyla, denemecilik işinin ve Birsel yazıcılığının koronerine uzanmadan söze nokta koyamayacağım; bağışlana!

"Ben yazılarımda sadece insanlara çengel atmaya çalışırım. Onların düşüncelerine, sözlerine, düşlerine, mutluluklarına, acılarına, sevinçlerine ve ayran içişlerine eğilirim. Bir başka deyişle, yaşanılanı yeniden yaşatmaya bakarım. Akli başka yerde olanlardan, kaleme gelmezlerden, ters-perslerden, gönül belasına düşünlerden tutun da çanakyalayıcılara, hıkmıkçılara, deli raziyelere, iyilik pehlivanlarına, diktatörlere, maçabeylerine, uzaktan merhabacılara değin herkes benim tenceremde pişer. Bir insanın belli bir zaman parçası içinde bir yerlerde yaşamış olması, belli sokaklardan geçmesi, belli insanlarla konuşması, tartışması, selamlaşması ne güzel şey: Bunların topu dünyanın Pendübhara yol halılarıyla döşenmesinde, tarihin tarih olmasında kılıç üşürmüş kişilerdir" ("Mostra", s.83).

* Yapıştırma Biyık: Salâh Birsel, Özgür Yayın Dağıtım, İst, 1985

("Felsefe Kıyılarında" adlı yapıtımdan)

ŞİİR, YAŞAMA SEVİNCİDİR

"Türk Yazını"nda çığır açmış kitaplardı onlar..

1970'li dönemin "gerilimli ve acılı" son yılları ile 1980'li dönemin "24 Ocak kararlı, 12 Eylül'lü, Özal uygulamalı" yılları toplumun üzerinden bir lav gibi gelip geçerken, tarih ile edebiyatın ustaca buluştuğu, şiir ile nostaljinin melodi ılıkliğinde seviştiği bir ironik üslup doğmuştu; şakacı, uyarıcı ve bilgilendirici bir yöntemle okuyucuyla buluşuyor; daha doğrusu iğne ile kuyu kazarcasına kendi okuyucusunu yaratıyordu..

Kafalarda çığır açan kitaplardı onlar..

"Kahveler Kitabı"..

"Ah Beyoğlu Vah Beyoğlu"..

"Boğaziçi Şingir Mıngır"..

"Sergüzeşt-i Nono Bey ve Elmas Boğaziçi"..

ve nihayet "İstanbul-Paris"..

Bu güzelim kitaplar, daha doğrusu sinema-ki-taplar yanyana geldiklerinde "Salâh Bey Tarihi" diye bir dizi oluşturdular. Yazarı, usta bir şair olan bu kitaplar, okuyucuya ilk kez kent-tarihini öğrenmeyi ve sevmeyi öğütüyordu. Böylece edebiyat ile şiir, kaldırımlardaki gizli tarihle ve gündelik yaşamla ustaca buluşuyordu.

Salâh Birsnel isimli sevimli yazar, imbiğinden

süzdüğü kalemini "humour" ve dil ustalıklarının dokurklarında dolaştırıyor, yüreğindeki edebiyat rüzgarını bir aynaya dönüştürüp şehirlerin, semtlerin, sokakların, insanların ve öykülerin sihirli dünyasına bizi itiveriyordu. O lav gibi kızgın yılların acılı ve şaşkın insanlarına, edebiyatın kucağını açıyordu..

İşte bu ülkenin insanları, modern anlamda "kent kültürü ve tarihi kavramı"nın edebi boyutuyla ilk kez "Salâh Birsnel" in yazılarında tanıştılar..

Artık kıvılcım parlamıştı.. Bunun arkası gelirdi.. Nitekim geldi de.. Bugün çevremize baktığımızda kenti yazan ve araştıran nice yazarlar görüyoruz. İşte bu yüzden bu süreç, "Salâh Baba"ya çok şey borçludur..

Bostancı-Kordon

"Salâh Birsnel" dendi mi, önce "Salâh Bey Tarihi" üzerinden uçuşa kalkmak benim gibi kent tarihine baygın bir yazar için geçerlidir. Oysa Salâh Birsnel öncelikle bir büyük şairdir, sonra denemeci ve günlükçüdür, edebiyatın ufkunda bu çalışmalarıyla da parlamıştır. (Muzaffer Uyguner'in "Salâh Birsnel" isimli önemli kitabına bakınız. Altın Kitaplar, İstanbul 1991)

Ama ben, birçok kişi gibi "Salâh Bey Tarihi"niñ binbir gece masallarına benzer sayfaları arasında "en birinci kimliğini" bulduğum için, yazımızın şehir tarihlerinde büyümlü dehlizler açan sevimliliğine bayılırım..

Hele hele.. Dizinin sonunda, "İstanbul-Paris" kitabındaki şu son cümleleri okuyunca pat der, bayırliveririm bile..

"İşte sırtım vurun. Kağıdı da tükettik, sözü de. Toy ve düğün sona erdi. Hadi ellerim, gözlerim, kulaklarım, belleklerim topunuza güle güle. Böyle bir tarih bir daha yazılamaz. Ey "İzmirli Salâh Bey" onu sen de bir daha tartak-martak getiremezsin. Çünkü o yaşadıklarını bir daha yaşayamaz, bir daha bilemezsin. O kervankıran yıldızıyla parlattığın insanları ve olayları da bir daha göremezsin. Terazi ile minek birdir. Kimi zaman sersemsepet, kimi zaman delirek, kimi zaman şairimaderzat olduk. Kimi zaman laf ebeliği, kimi zaman zevda oburluğu, kimi zaman sağlam dalıcılık yaptık.

Kah çocuklara, kah bilgelere katıldık. Kış bilminde ustalık, yaz bilinde estepatalık döktürdük. Ulu yazarları içi parlak bir ayna gibi kantarladık. Küçükleri de, havasızlıktan ölmesinler diye, alt kattan üste çıkardık.

Kısacası, aynı bir dil, ayrı bir rüzgâr estirdik. Bu kitap, dünyanın bir ibret evi olduğunu belirlemek için yazıldı. Akıyla düşünüp okuyuculara yüz bin selam. Biz döner aynada, dönmez aynayı gösterdik, Temmet.."

İşte ben, böyle kitap bitirişine ölürüm, bayılırım.. Çünkü İstanbul tarihini çuval gibi sırtlayıp

önümüze yepyeni bir lezzet ile döküveren yazarımız, bütün bu kocaman işi beceriverenin "İzmirli Salâh bey" olduğunu gururla haykırıyor..

Çünkü O İzmirlidir, Karşıyakalı Hafız Talat Bey'in oğlu, Zübeyde Hanım sokağı üzerindeki 118 numaralı evde arkadaşlarının önünde ilk kez tiyatro rejisörlüğü havalarına giren, yalıda keyifle fiyaka yapan, Tokadizade Şekip Bey isimli bir şairin intiharıyla hüznün rüzgârlarına kapılan, ilk şiirlerini böylece çiziktiren ve İzmir lordları gibi asil hocaları karşısında sessizce derslerini çalışan İzmirli bir çocuktur. Hâlâ da İzmir denince, "Bostancı"dan "Kordonbo-yu" da doğru bir martı olup uçup gidiverir..

Yeni Kitaplar

Çok sevgili bir dostum olan ve ismi geçince içim titreyen "Salâh Birsal", her yeni çıkan kitabını büyük bir titizlikle imzalayarak bana gönderir, bu armağanlar benim için yaşamımın en büyük hatıralarıdır ve kütüphanemin bana en yakın bölümünde yan yana durur; hemen hepsinin ön sayfasında şu yazı bana gülümser: "Dost gazeteci Yaşar Aksoy'a 100.000 sevgi ile.." Bu kadarı benim için her şeyden kıymetlidir sevgili okuyucularım.

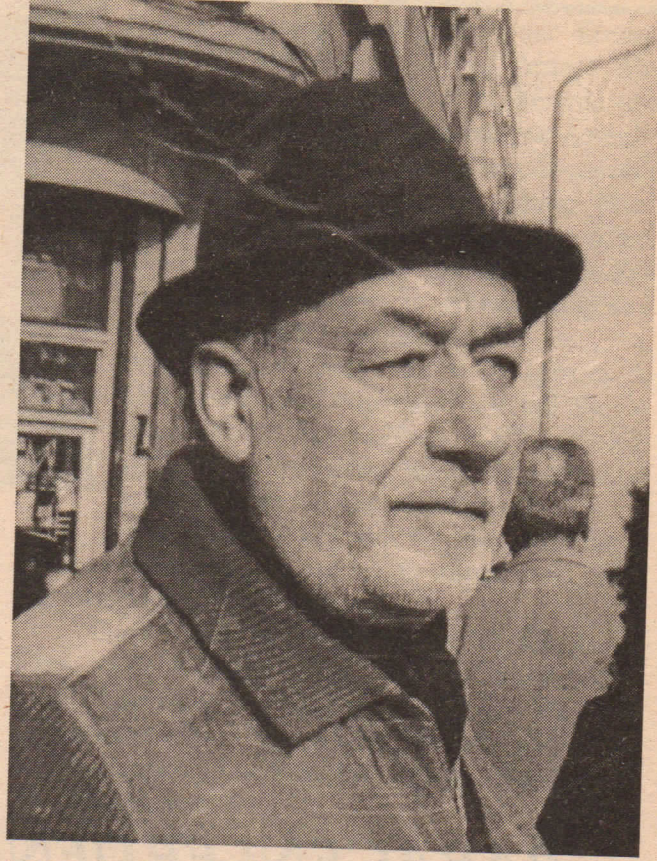
Geçtiğimiz günlerde yine üç yeni şiir kitabı daha postadan çıktı geldi: "Yaşama Sevinci", "Rumba da Rumba" ve "İnce Donanma"..

Bunlar Salâh Birsal'in yeni kitaplarıydı, yine 100.000'er 3 sevgi yollanmıştı; böylece toplam 300.000 bin sevgi daha katmıştım hesabıma..

Bu yeni kitapları şerefine, geçtiğimiz yıl "Behçet Necatigil Şiir Ödülü"nü kazanan "Salâh Birsal"e, şiir serüvenini sorduk.

Şiirle nasıl tanıştınız?

"14 Kasım 1919'da doğdum. Ben 15 yaşında şiir yazmaya başlamıştım ve 52 yaşına kadar da hep yazdım. 1937-39 arasında yazdığım şiirleri "Orişinal Adam Kendini Yedi" adıyla bir kitap haline getirmeyi düşündüm. Şiirlerimi toplayıp İstanbul'a geldim ve kitabı bastırmak için matbaacıyla 50 liraya anlaştım. O sırada dünya savaşı patladı ve niyetim suya düştü. 1940-47 arasında yazdığım şiirleri "Dünya İşleri" ve 1947-55 arasındakileri "Hacivat'ın Karısı", 60-61 şiirlerini "Ases", "Kikirikname" ve daha sonrakileri de "Haydar Haydar" adlı kitaplarımda topladım. O yıllarda çalışmalarım şiir ağırlıklıydı. Arada "Şiirin İlkeleri"ni yazdım. O da Türkçe'de yazılmış ilk poetikadır. 1949'da günlük yazmaya ve yayınlamaya başladım. 55'te Yeditepe'de ilk günlüğüm yayınlandı. 57'de bir romanım "Dört Köşeli Bir Üçgen" yayınlandı. O da Türkçede ilk düşünce romanıdır. 69 yılında "Kendimle Konuşmalar" adında küçük bir deneme kitabı yayınladım. 72'ye geldiğim zaman daha uzun denemeler yazmaya başladım. Bu arada şiiri azalttım, fakat günlüklerde şiir-

lerim çıkıyordu. Onları ve "Orişinal Adam Kendini Yedi" adlı yayınlamadığım kitaptaki şiirleri alarak "Varduman"ı oluşturdum. Bu arada "Bütün Şiirleri" isimli bir toplu şiir kitabım çıktı. Nihayet içinde bulunduğumuz günlerde "Yaşama Sevinci", "Rumba da Rumba" ve "İnce donanma" isimli üç yeni şiir kitabım yayınlandı.

Niçin şiir yazdınız?

"Ben ilk zamanlarda sıfatları, mecazları falan şiirimden defetmiştim. Yalnız bir şiir yazardım. Gülmeceye, yaşama sevincine yer veriyordum şiirlerimde ve yergiler yazıyordum. Mesela "Kikirikname" benim en çok sevdiğim yergilerimden biridir. İnsana neşe ve sevinç uyandırın diye şiirler yazıyordum.

Yeni Asır - 3 Aralık 1995

BABAGENLERDEN "MAAŞALLAH ONAT"

"... Gün yüzünü kapayalı çooook oldu
su uyudu, dost uyudu, düşman uyudu
ya sen
ya sen dünyaya direk mi kalacaksın?
tuhaftır
ama gerçek
direklerde uyudu."

Sevgili Onat Kutlar bu dizeleriyle yaşıyor. Yaşam ne acımasızdır ki; Onat Kutlar da uyudu. "Sen bilirsin ama uyusak iyi edersin" dercesine... Hadi kapat gözlerini düşman, sen de karanlığında uyu...

Bir yıl önce, ardından elimiz böğrümüzde, suskun ve donakalmış olarak Aşıyan yamaçlarına uğurladığımız sevgili Onat Kutlar'ın dününü irdeledik. Doğduğu yerden çocukluğuna, ilk sinema merakından kırık bağlamayla türkü çalmasına, annesinin yürek acısından şair ve yargıç babasının asaletine, Sinematek'den Aydınlar dilekçesine, Antep'ten Pera'ya uzanan ve de öfkeyi kahkahayla saklayan yeni zamanlar dervişi Onat'ın yüce anısını yaşatmak adına; yitirdiğimiz tüm aydınlarımızı ve sanatçılarımızı Onat Kutlar özelinde saygıyla anıyorum.

Şair ve fotoğraf sanatçısı arkadaşım Aslan Bayır, Onat Kutlar'ın 1936'da Alanya'da doğduğu yerin fotoğrafını çekip, bu resim Adana'da geçtiğimiz

günlerde açılan sergide ilgi odağı olmuştu.

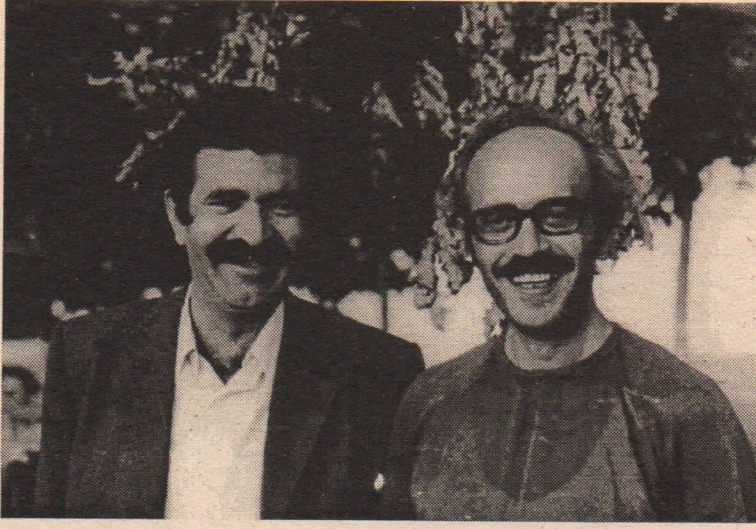
Ben de, Kasım ayı sonunda Gaziantep'e gidecek, Onat'ın çocukluk arkadaşları ve akrabalarıyla görüştüm. Özellikle Gaziantep Büyük Şehir Belediye Başkanı Celâl Doğan'ın yeni yapılan oda tiyatrosuna Onat Kutlar'ın adını verdiğini söylemesi beni çok etkiledi. Gaziantep'te ki pek çok yerel gazete ve radyo-TV'lerin Ocak ayının ilk haftasında Onat Kutlar'ı anma programları yapacaklarını öğrenmem ayrıca bir sevindirici yandı. Keskin Kitapevi'nin imza günü ve Onat Kutlar için söyleşi hazırlığı güzeldi...

Onat Kutlar'ın yakın arkadaşı ve akrabası Türk Halk Müziği derlemecisi Vedat Kutlar, Onat'la çocukluk anılarını o günleri yaşarcasına anlatırken heyecanlı ve buruktu...

Onat daha okulda iken saz çalmaya meraklı idi. Okul zili çalar çalmaz koşarak eve gelirdi. Sazı alır kardeşleri gelene kadar tar tar çalmaya çalışırdı. İlginçtir, altı ay sonra hicaz peşrev çalmaya başladı. Bu bir gen meselesi olabilir. Onat'ın babası da (Ali Rıza kutlar) iyi ut çalardı. Şairdi. Hatta pek çok şiirlerini annesi saklıyordu.

Onat, okumaya ve sinemaya çok hevesli idi. Beyazıt'da Üniversite öğrenci yurdunda kalırken bir salonda Antep türküleri söylerdi. Antep'de yaşayan Hacı Feyzo diye birinin Halep'de başından geçen bir olayı anlatan türküler söyledik. Aslında Antepliler böyle serüvenlere böyle türkü dizmeyi çok severler. Neyse, Onat bu türküyü o zamanlar armonize etti. **"İyi mi sözün çıksın gözün / hacı cav cav** (Hacı Heso, aslı)." Bu armonize çok da güzel olmuştu. Akıcı bir uslûbu vardı. Hatta, daha sonra Zeki Müren söylemiştir. Bu şarkının kaynağı Onat'tır. Bunu Onat enpoze etmiştir. Daha sonra Antep'e geldiğinde bir ara yanan sinemada çalıştı. Kör Kemal (Yaşar Kemal)'le Cumhuriyet Gazetesinde de çalıştı. Kemal çok küfürbazdı. 1953 idi. Sonra şair Ülkü Tamer ile Adnan Menderes halk evlerini kapatana dek birlikte çalıştılar. Türkiye'nin en zengin kitaplığı olan Antep Kütüphanesini o zaman Menderes'in adamları dağıttı. Halk evleri kapatılınca yerel oyuncular oynayacakları sahne bulamadılar. O zaman "Venedik Taciri"ni oynuyorlardı.

Onat yoluna devam etti. Sonra, sinematek'li yıllar başladı. Antep'de de, Onat'ın teşvikleri ile ve Orhan Barlas, Vedat Kutlar Ülkü Tamer'in yönetimindeki Sinematek şubesi açıldı. İlk kez siyah beyaz "Potemkim Zirhlisi" filmi oynatıldı. Salih Sezen, Fikret Hakan'ın başrol oynadığı "Kırmızı Balon Beyaz Yele" filmi de oynatıldı. Çok beğenildi. Bir gün, Saim Kurt Güneydoğu illerinde bu filmi gösterilmesi için bedava olarak Vedat Kutlar'a verdi. Onat, Saim Kurt'un bu filmin Adana işletmecisi olduğunu söylemişti. Saim Kurt "Nedense bu filmi kimse göstermek istemiyordu" dedi. Vedat Kutlar Adana'dan bu filmi alarak Antep'e getirdi. Milli eğitimden izin yazısı alarak Antep'in ve Urfa'nın köylerinde gösterildi. Epeyce para kazanıldı. Ama bu paralar cebimize de-

Onat Kutlar Halk Ozanı Feyzullah Çınar'la, 1973

gil Sinematek'e gidiyordu. Öteki illerden de istekler vardı.

Onat, öykü ve şairlik yanını da geliştiriyordu. "İshak" öyküsünde neşesini anlatır. Yani, Meliha Yenge'nin annesi Maliye teyzenin öyküsüdür, İshak.

Antep'in bir baştan bir başına akan Aleben Deresi şimdi kurumuş durumda. Yeraltı suları çekilince dere de kurudu. Evliya Çelebi Seyahatnamesinde Aleben Deresi için "Nehr-i Kuveyid" diye bahseder. Halep'in içtiği su buradan akarmış. Şimdi ise Aleben deresinden bok akıyor. Yazık...

Vedat Kutlar, Onat'ın çalıp söylediği pek çok türküyü derlemiştir. Nota bilmez ama usul bilir. Kalp ve seste oynama yapmadan aslından türkü araştırması yapar yıllardır. Kaynak insandır. 1963'te ekipler kurar. "Güneyin Sesi" diye "Şirin Narla" başlar "Şirin Narla" biten anonsu belleklerden silinmez. Saz ve söz sanatçıları yetiştirir. Antep radyosu kapanana kadar orada çalışır ve bir okul işlevini görür. Onat Kutlar'ın ailesinin baba genlerden geldiğini ve Alevi anadan babadan doğmadıkları halde Bektaşî kültürüyle büyüdüklerini, Çelebi değil Babagen olduklarını, Hacı Bektaş felsefesi ışığında, Onat'ın sanat ve kültürünün esin kaynağı olan insan sevgisi ve hoşgörünün temelinde, Babagenler'den oldukları yattığını vurgular, Vedat Kutlar.

Onat adının nereden geldiği ise ilginçtir. Babası yargıç ama aynı zamanda çiftçidir. Çiftliği vardı. Antep'e 40 km. uzakta Hacı Köprü Köyünde. Adli tatil geldiğinde çiftliğe gider ve çalışanlara sorardı. "Ekinler nasıl oğlum?" Köylüler: "Maaşallah Onat" diyerek yanıt verirlerdi. Ekinlerin Onat olması; güre, bereketli ve verimli olmasıdır. Yargıç baba, oğlu olunca adını "ONAT" koyar. Baba şair ruhludur. İlk çocuğu olduğunda da bir ay görmüş ve kızına "AKAY" adını vermişti.

Ayrıca, Karacaoğlan'ın Antepli olduğu da hatıta Babagenlerden olduğu iddia edilmektedir. "**Kız göğsüne süllüm dayarım**" dizesindeki "süllüm" sözcüğünü Antep dışında kimse bilmiyor. Süllüm: Merdiven demektir. "**Yürübire Antep elleri / Senin baha-**

rin yazınan gelir" diyen Karacaoğlan'ın Onat'ın köyünden olduğuna Fuat Köprülü'de doğrulamaktadır. Ayrıca Antepli Ahmet Muhtar Sökücü'nün de bu konuda tesbitleri şöyledir: Irak Türkmenleriyle Anteplilerin ortak deyim ve sözcüklerinin mevcut olduğunu, ayrıca Çorum'un İskilip ilçesi köylülerinin kullandığı biraz önce demek anlamına gelen "Bayattan" sözcüğünün de Antep'de kullanıldığını ve Karacaoğlan'dan kaynaklandığını vurgulamaktadır.

Onat'ın dedesi (Arif Paşa ya da Mısır-izade Arif) Abdülhamit döneminde önemli ulu paşalarındandır. Batıcı olduğu için Namık Kemal'le birlikte sürgüne gönderilmiştir. Arabistan'a Vizan Çölüne sürülmüştür.

Onat, soylu ve kültürlü bir geleneğin, mirasın yarattığı ama yarım kalmış bir düşün dervişi olarak anılarıyla hep yaşayacaktır...

Onat Kutlar'ın sevgili annesi Meliha Kutlar bana, oğlunun bağlamasıyla çalıp söylediği Antep'in Kerete köyünden Sait babadan şu türküyü mırıldandı. Babagenlerden "Maaşallah Onat" türkülerimizde ve insanlık savaşımızda hep yaşayacak. Ekin bereketinde güre ve sıcak...

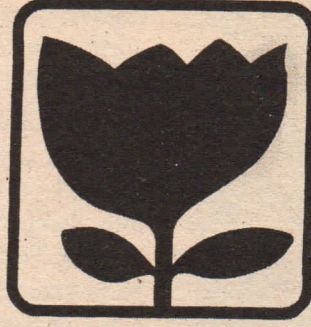
SEN NİYE GELMEDİN?

*Evlerinde var bir arış
Gel azıcık benle eriş
Oy güzel oğlan, paşam oy
Sen niye gelmedin?*

*Evlerinde var badiya
Şeker yedirdim Duduya
İnanmazsan git kadiya
Oy güzel oğlan, paşam oy
Sen niye gelmedin?*

*arış : asmaya destek çubuk
badiya : su kabı
kadı : yargıç*

SOSYAL YAYINLAR

<u>Kitap Adı</u>	<u>Yazarı</u>	<u>Fiyatı</u>
ANA	GORKİ	550.000
ANNA KARENINA	TOLSTOY	1.400.000
ANTİK FELSEFE	KANTZ	280.000
ASYA TİPİ ÜRETİM TARZI	GODELIER	100.000
AŞK VE EROTİZM	ALOVA	900.000
BİLGİ TEORİSİ	ERNST VON ASTER	320.000
BÜLBÜLLERİ NE YAPMALI	TİMUROĞLU	65.000
BÜYÜK TÜRK ŞİİRİ	BEHRAMOĞLU	
ÇAĞDAŞ FELSEFELERDEN	BOZKURT	280.000
ÇİMENTO	GLADKOV	550.000
DECAMERON HİKAYELERİ	BOCCACCIO	1.000.000
DIPTEN GELEN DALGA	EHRENBURG	1.400.000
DİRİLİŞ	TOLSTOY	700.000
DIYALEKTİK	HİLAV	250.000
VE DURGUN AKARDI DON	ŞOLOHOV	2.200.000
DON KIYISINDA HASAT	ŞOLOHOV	580.000
DON QUIJOTE	CERVANTES	1.400.000
EKONOMİ SÖZLÜĞÜ	BOUVIER	900.000
FELSEFE DEFTERLERİ	LENİN	900.000
FELSEFE KONUŞMALARI	DİDEROT	190.000
FELSEFE SÖZLÜĞÜ	ROSENTHAL	900.000
FELSEFE TARİHİ	WEBER	700.000
FELSEFENİN BAŞLANGIÇ İLKELERİ	POLITZER	280.000
FELSEFENİN TEMELİ	POLITZER	580.000
SEÇME YAZILAR	SAMSATLI	580.000
SİYASAL REJİMLER	DUVERGER	160.000
SOMUT YAŞAM	DURAS	180.000
STALIN	DEUTSCHER	1.000.000
SÜPER JAPONCA	TURPON	900.000
TÜRK DİLİNİN ETİMOLOJİ SÖZLÜĞÜ	EYÜBOĞLU	950.000
TÜRKÇE KÜRTÇE CEP SÖZLÜĞÜ	KAKİOĞLU	250-320
YUNANCA TÜRKÇE SÖZLÜK	AKSOY	580.000

Söyleşi: Cihat Kemal Derleyen: Tanseli Polikar

UMUDUN VE SEVGİNİN KESİŞTİĞİ NOKTA.. SON DERVİŞ: HAKKI ÖZKAN

Hakkı Özkan, sokakların o kendine özgü, atmosferi içinde bir güzel insan, yılların şiir nakkaşı, emekçisi.. Kendisini her gün Ortaköy açık pazarında bulabilirsiniz.. Naylon korunaklı, bir tezgâhın başında, el işi mücevherlerini (!) satarken... dünyada, belki de paranın satın alabileceği en isabetli ürünler sanat yapıtlarıdır.. İşte Hakkı Özkan o tezgâhta şiir kitaplarını satarken böyle bir değer hem üreticisi, hem de satıcısı olmanın o doyumsuz gururunu yaşıyor olmalı..

Biz de kendisiyle soğuk, yağmurlu bir kış günü, üşüyerek ama paylaşmanın verdiği yürek sıcaklığıyla söyleştik..

- Hakkı Özkan kısaca kimdir?

- 1926 Bursa doğumluyum. İki yaşında İstanbul'a geldim. Cağaloğlu'nda, Babıali'de büyüdüm. Örgün bir öğrenimim yok. Ama kitapların arasında büyüdüğüm için Yaşar Kemal gibi, Orhan

Kemal gibi, Anatole France gibi, diyebilirim, halkın arasından yetiştim. Bu güne kadar yayınlanmış elli kitabım var. Bu yıl bahar aylarında İngilizce, Fransızca, Türkçe bir kitabım çıkacak. Bu güne kadar aşağı yukarı iki binin üzerinde şiir yazdım. Daha çok yayınlanacak kitabım var. Oynanamamış tiyatro oyunları var. Yayınlanmamış öykü ve romanlarım var.. Ama 70 yaşına geldim, mücadele etmek biraz zor oluyor. Bu güne değin yedi yıldır kendi kitaplarımı satmak yoluyla geçimimi sağladım. Daha önce kalemlimle çalışıyordum. O da verimli oluyordu ama böyle halkın arasında olmak daha iyi..

- Peki, bize aldığınız ödüller içinden bazılarını sayar mısınız?

- Tabii, ben en büyük ödülü her şeyden önce halkımdan aldım. 1986-1987 yılında "Milliyet" gazetesi Abdi İpekçi Dostluk ve Barış ödülünde, "Aynalı Çarşılar" şiir kitabım dereceye girdi. "Yenice" gazetesi Sabri Akay şiir ödülünde de bu kitabım dereceye girdi. 1987 yılında Sıtkı Dost yarışmasında "Bir Çiçek, Bin Çiçek" adlı oyunumla yine dereceye girdim. Aynı yarışmaya 1989 yılında "Gökyüzü Parkı" şiirimle katılarak ödüller kazandım. Aşağı yukarı 8 tane ödülüm var.

- Şiirin işlevi konusundaki görüşleriniz nelerdir?

- Ben şiirimde daima olumlu, daima ışık dolu, daima insanları yüreklendiren olgular yazmaya çalışıyorum. Sanat anlayışında, slogan anlayışım da öyle. Örneğin bir şiirimde "Gül toplamaya gitseydi askerler / Bando mızıka çalmak isterdim, önlerinde", diyorum. Bir başkasında, "Herkes denize düşer, yılan sarılır / Ben deniz kızlarına.." sarılıyorum..

İnsanlar ölümlü.. Hatta 'adem', 'adam' kelimesinin tam karşılığı yokluk demek. Eser bırakmak, insanı yaşama sarmalar, güç verir. İşte sanatçının şairin ürününü verirken yapması gereken budur..

- Peki sayın Özkan, şimdi ana sorumuza gelelim; Neden sokaklar?

Evet, bu en önemli soru. Ben bunu daha önce de denedim. Kitap fuarlarında statik bir yapı kazanıyor, yazarlar. Oturuyorlar. Biri geliyor ve aldığı kitabı imzalıyor. Ama burada sokakta halkın arısına girdiğiniz zaman, iş değişiyor. İnsanlar sizi görüyor, konuşuyor, yanınıza geliyor, tartışıyor sizinle. Kısaca dost oluyorsunuz. Onlardan biri oluyorsunuz. Gelmediğiniz zaman arıyorlar sizi. İşte ben yediyıldır bu büyüdü dünyadaydım. Kitap fuarlarında on kitap imzalayan yazar kendini mutlu sayıyor. Oysa benim burada 145 kitap imzaladığım gün oldu. Bence bu bir rekordur. Bir de tabii ödenen telif ücretiyle geçinme olanağını bulamıyorum. Bu nedenle kendin pişir, kendin ye örneği satışı da ben yapıyorum.

- *Anlaşılan siz bunu bir yaşam tarzı olarak seçtiniz. Ancak satış zorluklarının sizi bu yola sürüklediği de söylenebilir mi?*

- Şimdi şöyle, yaygın bir inanç var. Şiir kitapları satmaz deniyor. Oysa halka onun istediği sıcaklıkta ve doğrultuda yapıtlar sunarsanız, insanlar şiir yapıtlarını gönülden satın alıyorlar. Zaten şiir dua gibi okunan bir şey.. okunması gereken bir şey. Böyle olunca birçok baskı yapabiliyor kitaplar. Geçen gün bir kitabım, örneğin 4 bin adet basıldı. Burada simitçi "el yakmасса para yok" diye bağıyor, ben

ise "yüreği yakmасса para yok" diye bağıyorum. Halkın ilgisi hem çok sıcak, hem de çok büyük.

Gelmediğim zaman merak ediyorlar, "hastalığın seni bekliyor" diyorlar. Bir keresinde iki genç kız geldi. Kocaman bir balon verdiler bana. "Bunu içinizdeki çocuğa getirdik" diyerek. Bu sanatçı için vazgeçilmez bir haz, doğrusu.

- *Her şeye karşın Ortaköy bir Hakkı Özkan kazanmış. Değil mi?*

Bilemiyorum, ancak şunu diyebilirim, kültüre yaptığım katkılardan dolayı bana bir ödül verdi belediye. Benim burada her gün tezgâh açmamı sağladı Beşiktaş Belediyesi.

- *İnsanlara bir şey kazandırmak için buradasınız. Onlarla yakın ilişkiler kurmanız şiirlerinize nasıl yansdı?*

- Tabii ki yansıyor. Evet, yüzlerce insana ulaşmak çok güzel bir olay.. halka yaygın bir şarkı gibi ulaşmanın yararı yadsınamaz. Bu iletişimler şiirlerimde birer sevgi yumağıdır benim.. her şeye karşın insanları çok seviyorum.

- *Son olarak ne söylemek istersiniz?*

- Teşekkür etmek istedim. Benimle şiir ve sevgi paylaştığınız için.

HAKKI ÖZKAN

DELİSİYİM

Ne fantom isterim

ne atom, ne tüfek, ne süngü...

Dikenlerine de razı değilim gülün.

Delisiyim dostluğun,

delisiyim özgürlüğün!...

ÇİÇEKÇİLER

Ozanlar işkencede,

sürgünde,

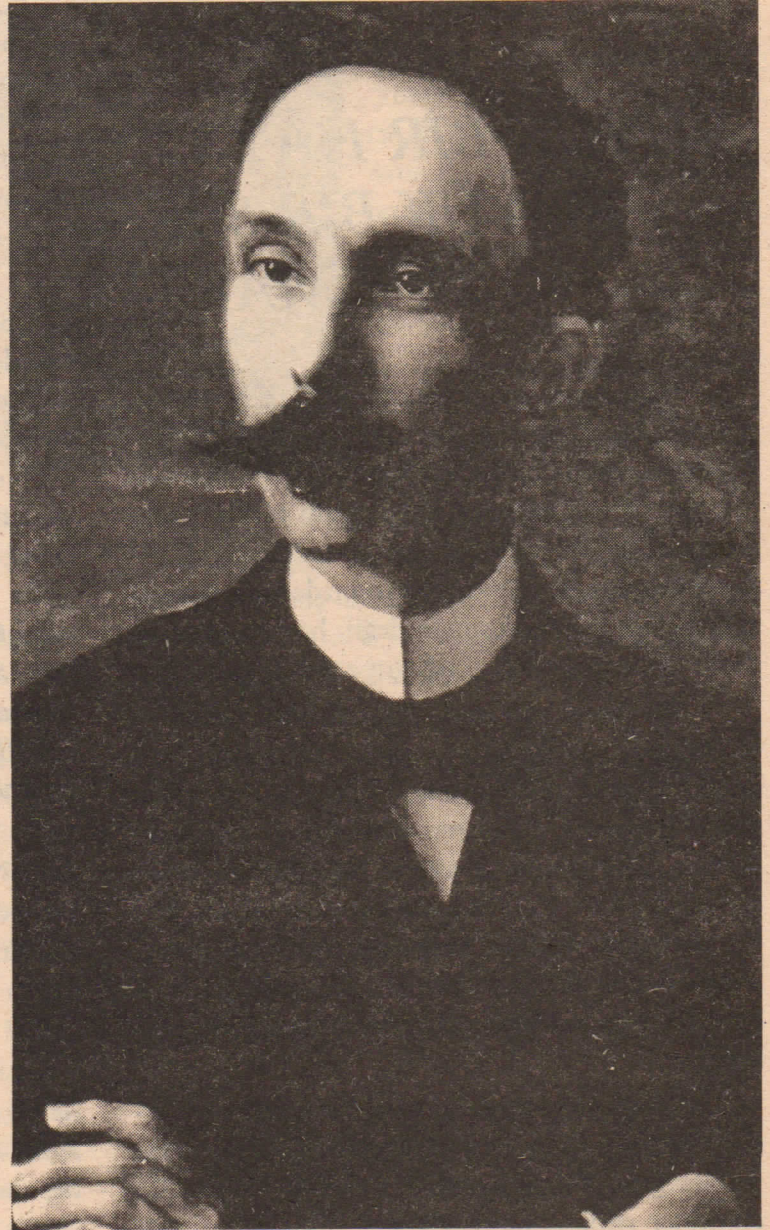
hapiste...

Dünyayı çiçekliyorlar diye..

JOSÉ MARTİ

21.1.1996 tarihinde, AKM'de düzenlenen bir şiir ve müzik gecesiyle anılan Kübalı şair José Martí'nin kişiliği, insanlık yeryüzünde varoldukça yaşayacak türden: José Martí'nin şiirlerini Türkçe'ye kazandıran Ataol Behramoğlu'nun, onu tanıtan anlatımıyla, "...19.yüzyıl Latin Amerikası'nda sömürgeciliğe karşı savaşın öncülerinden ve dünyanın ilk antiemperyalist savaşçılarından" olan şair, "1895 yılında savaş alanında öldürüldüğünde, İspanyol sömürgecilerine karşı Küba'nın kurtuluş savaşını yönetmekteydi. José Martí'nin yaşamı; şair, kuramcı ve düşünür olarak yapıtı, ülkesi Küba'nın ve tüm Latin Amerika'nın devrim ve kültür tarihinde, temel, yaratkan ve yön veren bir kaynaktır."

(Ataol Behramoğlu, José Martí, Kavram yay. Say.9)

BÜYÜK BİR HAYAT, BÜYÜK BİR ŞİİR: JOSÉ MARTÍ

Şiirle hayat ve özelde de şairin şiiriyle hayat arasındaki ilişki beni her zaman ilgilendirmiştir. Sözcükleri şiire dönüştüren büyü, ateş, sadece teknik beceriyle açıklanabilir mi? Şiirin yarattığı olağanüstü etki, etimizle, kanımızla, sınırlarımızla yaşadığımız bu hayattan, hayatımızdan soyutlanarak, sadece şiir konusunda değil, hayat konusunda da bir yüzeyselliğin, sıgılığın anlatımıdır...

Sevdiğim şairlerin yaşamlarına yakından baktığımda, bu hayatlarla şiirler arasındaki "**organik**" ilişkiyi görüyorum... Şiirin, gerçek şiirin gücü buradan, bu ilişkinin sahiciliğinden kaynaklanıyor... Şiirle hayat arasında "**bire bir**" ilişkiden söz etmiyorum... Şiir hayatın kopyası, taklidi, bire bir yansıması değildir kuşkusuz. Fakat yaşanmışlıklardan, bu hayatın içinden çıkıp geldiğinde, o büyü, ateşi, o olağanüstü etkileme gücünü kazanıyor...

Kendi şiirimizden, çağdaş Türk şiirinden, kimilerine aşırı ya da ters görünebilecek bir örnekle yetineceğim: **Yahya Kemal**'in şiirlerine bakın... En etkileyici şiirleri, hayatıyla organik ilişki içinde

olanlardır... Yahya Kemal, (kimileri tam tersini düşünüyor olsa da) bütün çocukluğu, bütün ilk gençliği, bütün hayatı şiirine yansımış bir şairdir... (Bunu bir başka yazıda tartışmak, göstermek isterim...)

Şairin kişisel yaşamı zamanla unutulur, bütün kişisel yaşamlar gibi silinip gider. Şiirden tat almak için bu kişisel yaşam konusunda bilgi sahibi olmaya belki gerek de yoktur. Ya da, uzun zaman sonra, çok eskilerde kalmış kişisel bir yaşamın öyküsü okuru artık ilgilendirmez olur... Fakat buna karşın, yaşanmış, acısı çekilmiş, (tek ve özgün bir kişi tarafından) derinliğine duyumsanmış şeyin uyandırdığı gerçeklik duygusu sözcüklerde sürüp gider...

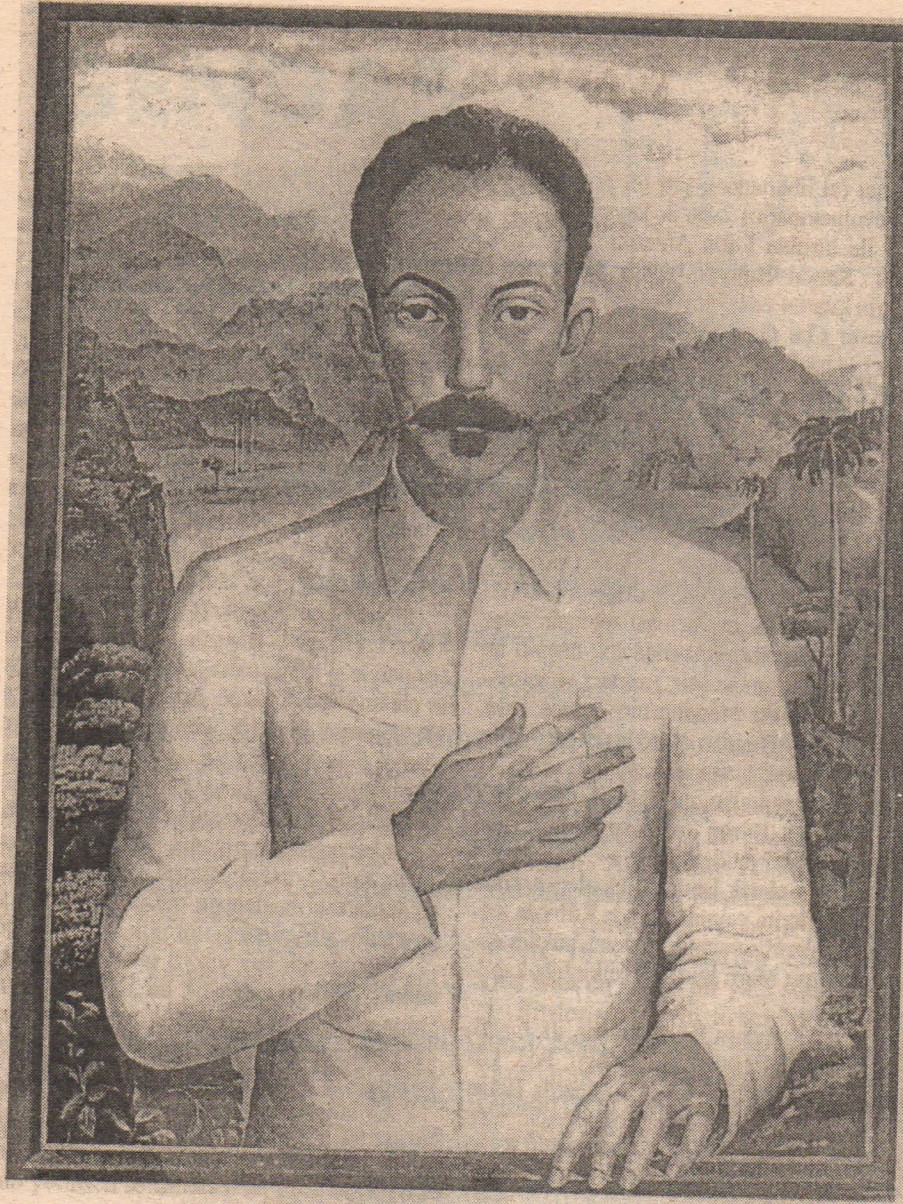
José Martí'nin önce şiiri mi, yoksa hayatı mı etkiledi beni?

Aynı zamanda ikisi birden... Beni şiirine, hayatı hakkındaki bilgilerim yöneltti... Bu şiirin beninde yarattığı etkiyi, hayatı hakkındaki bilgilerim çoğalttı, yoğunlaştırdı... Fakat öte yandan, şiirinin yarattığı etkiyle yaşamına yeniden baktığımda da, bu yaşam daha bir anlam kazandı, daha da yüceldi ve insanileşti...

1853 yılında Havana'nın yoksul bir semtinde İspanyol kökenli bir topçu çavuşunun oğlu olarak doğan, 1895'te savaş alanında, İspanyol sömürgeciliğine karşı Küba ulusal kurtuluş savaşının en büyük kuramcısı ve önderi olarak 42 yaşında can veren Martí, şiirlerinde bir devrim önderinin kuramsal düşüncelerini değil, somut bir insanın, çocuğuna hasret bir baba ya da yurdundan uzaklarda yapayalnız bir sürgünün son derece kişisel yaşantılarını, bu yaşantıların derin izlerini yansıttı... "*Sabahları oğlum / Minicik oğulcuğum / Kocaman bir öpücükle / Uyandırırdu beni. / Sonra bir atlı gibi otururdu göğsüme / Dizgin yerine / Tutup saçlarımı...*"

"**Ismaelillo**"daki bu dizelerin, sürgünde olduğu New York'ta Küba kurtuluş savaşını planlayan ve karısı her nedense oğullarını alıp işgal altındaki Küba'ya dönmüş bir devrim önderinin ürünü olduğunu düşünmek olağanüstüdür... Ya da:

"*İki yurdum var benim: Küba ve gece / İkisi de bir sayılır aslında. Yiterken / Güneşin görkemi. Küba / Üzgün bir dul gibidir / Uzun örtüleri içinde, suskun, elinde karanfil / Bilirim ne olduğunu elinde ürperen / Bu kanlı karanfilin! Bomboş / Gö-*

ğüs kafesim, bomboş, paramparça / İçinde yüreğimin çırpındığı. Vaktidir / Ölüme gitmenin. / Uygun dur gece / Elvedalara..."

1882-85 yıllarının ürünü "**Özgür Şiirler**" de yer alan "İki Yurt" adlı şiirindeki bu dizelerin, Marti'nin kitaba yazdığı önsözdeki kendi anlatımıyla "**gözden fıskıran yaşlara, yaradan fıskıran kan fıskiyesine benzeyen**" bu sözlerdeki içtenliğin, insanca itiraf özelliklerinin, kuşaklar boyunca Latin Amerika şiirini nasıl etkilemiş olduğunu; ve bir devrim önderinin sözleri olduğu için, Latin Amerika'da devrim hareketlerine nasıl insanca boyutlar kattığını anlamak güç değildir...

Yine "**Özgür Şiirler**"e önsözündeki kendi anlatımıyla: "*Şiirler, kalbimin parçacıklarıdır, onlar savaşçılarımdır benim. Hiçbir şiirim yapay olarak, zorlanarak, önceden tasarlanarak yazılmadı... İmgelerim için uygun biçim bulamadıkça, onların özgürce süzülüp gitmelerine izin verdim. Ey dost,*

nasıl bir debdebeydi o, önünden yel gibi geçip giden, dönüşsüzce. Fakat şiir dürüst olmak zorundadır ve ben her zaman sonuna kadar dürüst olmak istedim."

Marti, "**Akademik**" adlı şiirinde de şiir üstüne düşündüklerini anlatıyor: "*Gel şöyle atım; kolan vurayım sana / İstemiyorlar bilge işgüdüsüne uyup yaşamın / Koşasın doğal çalımınla savaş alanında / Adımların koşu pistine uymalı / Kırbacın dilini öğrenmeliymişsin / Ve bir eğer vurulmalıymış görkemli sırtına / Gel şöyle atım, yürek için gerçek olan / Ne varsa onlara yalan gelir..."*

Yaşamın bilge işgüdüsünün, 'yürek için gerçek olan' şeylerin bu büyük şairinin, Latin Amerika devrimlerinin büyük önderinin hayatını ve şiirini öğrenmek, bu şiirleri Türkçeye çevirmiş olmak, hayatımın en büyük sevinçlerindedir... Geçen yıl, (savaş alanında ölümünün yüzüncü yıldönümü olan 19 Mayıs 1995'te) Esenyurt Belediyesi'nce bir büstünün

yaptırılarak bir parka konulması ve yine geçen yıl, İstanbul'da José Marti Dostları Kültür Derneği'nin kurulmuş olması ise, Latin Amerika halkları ve edebiyatlarıyla yakınlaşmak bakımından, ülkemiz için mutluluk verici olaylardır...

Cumhuriyet-21.1.1996

JOSÉ MARTİ

RUHUMUN OĞLU

Ey ruhumun oğlu!
Her yerde dalgalanıyorsun
Gece fırtınalarının dalgalarını
Şafakla yatıştırıyorsun.
Fakat acı günlerin köpüğü
Bulanık ve ağır
Fırlatıyor seni yeniden
Gecelerimin diplerine...
Sen, ruhumun
Ardına kadar açık
En gizli yerlerine
Sevgiyle bekçilik ediyorsun.
Koruyorsun onu
Bütün saldırılara karşı.
Ne zaman
Bir an için gitmen gerekse
Sıkıntılar
Hızla yöneliyor içime.
Fakat sen
Karanlık eşikte
Açarak beyaz kanatlarını
Onu engelliyorsun.
Bir şafak aydınlığıyla
İyileştiriyorsun gecenin acılarını,
Karşıyorsun beni
sabahın dalgalarında.
Beni ağır uykumdan kaldıran
Şafağın parlaklığı değil
Senin ellerinin dokunuşudur
Yastığıma kadar ulaşan...

Varsın herkes
Senin burada olmadığını söylesin,
Desinler ki
Sen uzak bir ülkedesin;
Ah, nasıl da aptallar,
Haksızlar nasıl da!
Ruhun benimledir
Sen benimlesin,
Onlar içinse
Sadece bir gölgesin,
Onlar, bir gölgeye sahipler.
Uçup geliyor uzaktan
Çevik kanatlarıyla rüzgârın
Yakıcı parıltısıyla
Senin her bakışın.
Onunla ısınıyorum
Ve sevinç donanarak
Topluyorum hasadını
Aydınlık bakışlarının
Sen onları gecenin sessizliğinde
Yıldızlar gibi saçıyorsun
Her yerde dalgalanıyorsun
Ey ruhumun oğlu

Çev: Ataol Behramoğlu

GENDAŞ

EĞİTİM / KÜLTÜR
YAYINLARI

YENİ SERİ

ÇAĞDAŞ EDEBİYATIMIZ GENÇLİK KÜTÜPHANESİ DİZİSİ

1 / Düş Ekmeği	OKTAY AKBAL
2/ Şair ve Sinek	ADALET AĞAOĞLU
3/ Yedi Öykü	FÜRÜZAN
4/ Güller Kanıyordu	FAİK BAYSAL
5/ Hikâyeler	TARIK DURSUN K.
6 / Boşlukta Mavi	NEZİHE MERİÇ
7/ İhtiyar Gençlik	MEHMET SEYDA
8/ İki Yaka İki Uç	TOMRIS UYAR
9/ Taş	ADNAN ÖZYALÇINER
10/ Şarkı Gibi	MUZAFFER BUYRUKÇU
11/ Yuvadan Bir Kuş Uçtu	İŞİL ÖZGENTÜRK
12/ Masal Kuşu	NECATİ GÜNGÖR
13/ Çocuklar ve Adresler	YILMAZ ODABAŞI
14/ Dün Korkusu	NIHAT GENÇ
15/ Üç Nokta Bir Çizgi	FEYZA HEPCİLİNGİRLER

Editör

Adnan ÖZER

GENDAŞ

Tel: (212) 527 10 20 - 520 82 12
Çatalçeşme Sokak No: 19
Cağaloğlu-İSTANBUL

Gençliğe yönelik tek fiyat uygulaması

Her kitap 120.000 TL.

TÜRKİYE'NİN KÜLTÜR ÇIKARMASI

15-19 Şubat 1996 tarihinde Paris'te gerçekleştirilen 14. Expolangues (Uluslararası dil, dünya kültürleri ve seyahat fuarı)'nda Türkiye büyük ilgi topladı. Dünyanın en büyük 'kültür ve tanıtım fuarı' olan Expolangues 96 Fuarı'na Türkiye ve Türk dili, onur konuğu olarak katıldı. İlk kez 1983 yılında Paris'te gerçekleştirilen, 18 ülke ve 53 dilin temsil edildiği fuarın açılışına, Kültür Bakanı Fikri Sağlar katıldı. Yaklaşık 150 milyona yakın insanın konuştuğu, Orta Asya'dan Avrupa'nın içine dek yayılan Türk dili, Paris'te beş gün boyunca yazarlar ve uzmanlar tarafından gündeme getirildi. Fransa'da okullarda eğitim dili olarak kabul edilen 15 dilden biri olan türkçe, bu fuarda da yoğun ilgi topladı. Dünyanın en yaygın dillerinden birisi olan türkçenin, büyük bir kültürü barındırdığı gözlemlendi. 350 standın yer aldığı fuarda bu yıl Türkiye, 148 metrekaarelik atrium alanda temsil ediliyordu.

Türkiye bu organizasyona Türksoy, Tömer, Türkiye Yayıncılar Birliği, Dil Derneği, Pen Yazarlar Kulübü, Türkiye Yazarlar Sendikası, Edebiyatçılar Derneği, Sevda Cenap And Müzik Vakfı ve medya kuruluşlarının işbirliğiyle katıldı. Yazın alanında konferanslar, söyleşiler gerçekleştirilirken, Genco Erkal tiyatro gösterisi, Necdet Yaşar Ensemble Grubu, Modern Folk Müzik Topluluğu ve Ayla Algan konseri sunuldu. Fuar süresince Türk dili ve kültürünün tanıtımı amacıyla düzenlenen çeşitli etkinlikler için kiralanan salonlar Nazım Hikmet, H.Ali Yücel, Tarık Buğra ve M. Emin Resulzade isimlerini taşıyordu. Bu salonlarda Tahsin Yücel, Ataol Behramoğlu, Adalet Ağaoglu, Latife Tekin, Nedim Gürsel, Cengiz Aytmatov gibi isimlerin yanı sıra Azerbaycan, Kazakistan, Türkmenistan, Özbekistan, Tataristan ve Fransa'dan katılan yazar, Türkolog ve bilim adamlarının da bulunduğu konferanslar, söyleşiler ve paneller yapıldı. Çerkes Kara-

dağ'ın fotoğraf sergisi, Türkiye'yi tanıtan video filmleri gösterimi, türkçe konuşan ülkelerin dünya haritası gibi etkinliklerin yanısıra Türk yazarlarının tanıttığı kitaplar ile Nasrettin Hoca, Atatürk, Yunus emre ve Orhun Yazıtları'yla ilgili Fransızca kitaplar dağıtıldı.

Kültür Bakanlığı'nın şemsiyesi altında ve Turizm Bakanlığı'nın desteğiyle fuara onur konuğu olarak katılan Türkiye'nin Kültür Bakanı Fikri Sağlar, Fuarın açılışında yaptığı konuşmada: "İnsanın serüveninin dillerin tanıklığında" olduğunu vurguladı, Türkiye'nin geçmişle gelecek, doğuyla batı, gelenekle yarın arasında bir köprü olduğunu dile getirdi.

“TÜRKİYE VE TÜRK DİLİ”, ONUR KONUĞU

Türkiye, Kültür Bakanlığı şemsiyesi altında, 10 kültür kuruluşuyla beraber dünyanın en büyük "kültür ve tanıtım fuarı" olan "Expolangues 96" Uluslararası Dil, Dünya Kültürleri ve Seyahat Fuarı'na "Türkiye ve Türk dili" onur konuğu olarak katılıyor. Bu yıl 14.sü gerçekleştirilecek fuarda ilgili çalışmaları anlatmak ve fuarı tanıtmak amacıyla bir basın toplantısı düzenleyen Kültür Bakanı Fikri Sağlar, "Türkiye'nin her alanda evrensel kültüre katkıda bulunan, dünyanın ihtiyaç duyduğu bir ülke olduğunu anlatmaz istiyoruz" dedi. Türkiye'nin bugüne değin sürdürülen tanıtım çalışmalarındaki "yanlış uygulamaları" her fırsatta vurguladıklarını anlatan Bakan Sağlar, "Ülkemizin, bu alanda arzu ettiğimiz noktaya böylece ulaştığını düşünüyorum" diye konuştu.

Paris'in La Villetta Merkezi'nde Grande Halle'de yapılacak fuarın, Türk dilinin ve kültürünün tanıtılması açısından çok önemli bir fırsat olduğunu vurgulayan Fikri Sağlar, dillerin tanıtılmasının yanı sıra bu dilleri konuşan ulusları bir araya getirmek amacıyla fuarda 1994 yılından bu yana bir ülke ya da bir dilin şeref konuğu olduğunu anımsatarak,

sunları söyledi: "Fuara 1994 yılında Portekiz, 1995'te Almanya, bu yıl da biz onur konuğu olarak katılıyoruz. Ülkemizin kültürel gelişmesini, kültüre dayalı varlıklarını aktarmak, başka ülkelerle kültürel iletişimde bulunmak adına büyük bir aşamayı gerçekleştiriyoruz. Türkiye, bu olayı en iyi biçimiyle kullanmak üzere hazırlıklarını yaptı. Diğer bakanlıklar, çok istediğimiz halde bu organizasyona katılmıyor. Sadece Turizm Bakanlığı bizimle ortak olarak fuarda şemsiyemiz altında yer alacak. Bakanlığımız, bu organizasyonun bütçesel ağırlığını üzerine alıyor."

Bu yıl fuara, Almanya, Avusturya, Avustralya, Belçika, Kanada, İspanya, ABD, Yunanistan, İrlanda, İsrail, Malta, Hollanda, Portekiz, İngiltere, İsveç, Çek Cumhuriyeti gibi ülkeler katılacak. Fuarda dil okullarından, yayınevlerine, seyahat şirketlerinden, kültür ataşeliklerine, multimedya kuruluşları ve dil öğretim kurumlarına dek değişik sektörlerden 350 stand yer alıyor. Türkiye, "Türkiye ve Türk dili" onur konuğu olarak katıldığı fuarda, 522 çeşit ve yaklaşık 3 ton kitap sergileyecek.

Kültür Bakanlığı şemsiyesi altında TÜRK-SOY, TÖMER, Turizm Bakanlığı, Türkiye Yayıncılar Birliği, Dil Derneği, Pen Yazarlar Kulübü, Türkiye Yazarlar Sendikası, Edebiyatçılar Derneği, Sevda Cenap And Müzik Vakfı ve çeşitli multimedya kuruluşlarının fuara katılacağını kaydeden Sağlar, kiralanmış dört salona Nazım Hikmet, Hasan Ali Yücel, Tarık Buğra ve Mehmet Emin Resulzade isimlerinin verildiğini belirtti. Fuar için bastırılan tanıtım kitapçığıyla Nazım Hikmet'in adının ilk kez devlet belgelerinde yer aldığını ifade eden Sağlar, fuar süresince tanıtım amacıyla düzenlenecek etkinlikler için 300 kişilik 5 tiyatro salonu, 180 kişilik 4 salon, 80 kişilik 9 salon kiralandığını söyledi.

Fuarda ayrıca, fotoğraf sanatçısı Çerkes Karadağ'ın eserlerinden oluşan bir sergi düzenlenecek ve sanatçının "Tanıdığım Yüzler" albümünün de tanıtımı yapılacak.

Gerçekleştirilecek etkinlikler

Alanında dünyanın en büyük fuarı olan "Expolangues 96 Fuarı", 15-19 Şubat'ta Paris'in La Villette Merkezi'nde Grande Halle'da gerçekleştirilecek. Fuarda; çevirmenlerin, Fransız yayıncıların, Jean Louis Bacque-Grammont ve Yayıncılar Birliği Başkanı Atıl Ant'ın katılımıyla "Türk Edebiyatının Dışa Açılma Sorunları" konulu bir panel, Louis Bazin'in "Fransa'da Türkçe Öğretiminin Tarihine Bir Bakış", Anar Resuloğlu Rzayev'in "Azarbaycan Türk Dili ve Edebiyatına Bir Bakış" başlıklı ve Cengiz Aytmatov'un konferansları düzenlenirken, Nedim Gürsel, Ataol Behramoğlu, Cengiz Aytmatov (Kırgızistan), Anar Resuloğlu Rzayev (Azarbaycan) ve Olcay Süleyman (Kazakistan) katılımıyla "Fran-

sa'da Türk Edebiyatları" konulu panel yapılacak. Latife Tekin "Evimin Diline Nasıl Geri Döndüm" başlıklı söyleşi yaparken, Tahsin Yücel'in "Türkçenin Kültür Dili Olması", Prof. Dr. İsmuhammed Gal-yautdinov (Başkurdistan) "Başkurt Türkçesinin Geçmiş, Bugünü ve Geleceği", Michel Bozdemir'in "Fransa'da Türkçe öğretimi" konulu konferansları gerçekleştirilecek.

Prof. Dr. Talat Tekin, Prof. Dr. Gurbandurdi Geldiev (Türkmenistan), Prof. Dr. İristay Kuçkarta-yev (Özbekistan), Prof. Dr. Ferit Hakimcanov (Tataristan), Prof. Dr. Feridun Celilov (Azarbaycan), Prof. Dr. Remy Dor'un (Fransa) katılımıyla "Bugünkü Türk Dilleri" üzerinde bir panel yapılacak. Dr. Hakkı Yücel (KKTC) "Edebiyat'ta Kıbrıslı Türk Kimliği", Prof. Dr. Şerafettin Turan "Bilim ve Kültür Dili Olarak Türk Dili", Adalet Ağaoğlu "Cumhuriyetten Sonraki Edebiyatımızda Türk Dili" başlıklı konferanslar verecekler. Expolangues '96'da Genco Erkal, Nazım Hikmet'in şiirlerinden oluşan bir tiyatro gösterisi, Ayla Algan da Pir Sultan Abdal ve Yunus Emre'den deyişler sunacak. Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü Modern Folk Müzik Topluluğu ile tanbur sanatçısı ve halk artisti Turgun Alimatov (Özbekistan) da birer konser verecek. Ayrıca Nedim Gürsel tarafından hazırlanan, eserleri Fransızca'ya çevrilen Türk yazarlarının tanıtıldığı kitabın, Fransa'da ortak yayın olarak yayımlandığını belirten Fikri Sağlar, Expolangues '96 için Orhun Yazıtları, Yunus Emre şiirleri, Çağdaş Türk Ozanları, Atatürk, Türk Dilleri kitaplarının da Fransızca olarak hazırlatıldığını sözlerine ekledi.

(Cumhuriyet, Kültür Servisi)

Ergin Koparan

SANATTA ÖZERK YAPILANMA

Sanatçı örgütlerinin geçtiğimiz yıl oluşturulan ve 1. Sanatçılar Kurultayı ile kamuoyuna yansıyan işbirliği çabaları artan bir ivmeyle sürüyor. Çalışmaların bir yandan sanat-sanatçı örgütleri açısından bir olgunluğa eriştiği; öte yandan Kültür Bakanlığı ile imzalanan bir protokol ile resmiyet kazandığı şu aşamada bu yapılanmanın nasıl ortaya çıktığına dönüp bakarak üyelerimizi bilgilendirmek istiyoruz.

Sanat ortamında uzun zamandır devam eden bir dizi olumsuzluk sanat-sanatçı örgütlerini birlikte davranmaya yöneltti ve bir grup örgüt temsilcisi geçen yıl başında İstanbul'da bir araya geldiler. Sanat-sanatçı örgütlerinin birlikte hareket etmelerini ve bir üst örgütlenme girişimini başlatmayı amaçlayan örgüt temsilcileri, sanat ortamı ile devlet ya da yerel yönetimler arasındaki ilişkilerin tartışılmasına gerek duyulduğu görüşüyle bir Sanatçılar Kurultayı toplanmasını kararlaştırdılar. 13 örgütün gönüllü katılımıyla bir Yürütme Kurulu oluşturuldu ve kurulun sekreteryası görevini UPSD üstlenerek çalışmalara başlandı.

27-28 Mart 1995 tarihlerinde İstanbul Atatürk Kültür Merkezi'nde 34 sanatçı örgütünün birlikte gerçekleştirdiği ve 26 örgütün bildiri sunduğu "Sanatta Özerk Yapılanma ve Yaratma Özgürlüğü"

üst başlıklı kurultayda örgüt temsilcileri üç ayrı konuda oluşturulan komisyonlarda çalışmalar yaptılar.

Bu üç komisyonun, "Sanatçının Anayasal hakları ve yaratma özgürlüğü", "Sanat-sanatçı örgütleri Konseyi" ve "Devlet ve yerel yönetimlerde özerk yapılanma" konularında hazırladıkları raporlar daha sonraki çalışmalara temel oluşturdu.

1. Sanat Kurultayı sonunda 14 sanatçı örgütünün temsilcisinden oluşturulan "Özerk Sanat Konseyi Girişim Kurulu"na bu konudaki etkinlikleri bir daimi çalışma grubu olarak sürdürme görevi verildi.

Özerk Sanat Konseyi Girişim Kurulu, şu örgüt temsilcilerinden oluşmakta: UPSD Uluslararası Plastik Sanatlar Derneği, TYS Türkiye Yazarlar Sendikası, PEN Yazarlar Derneği, Tiyatro Eleştirmenleri Derneği, ÇASOD Sinema Oyuncuları Derneği, FİLM-YÖN Film Yönetmenleri Derneği, FOTOGEN Fotoğraf sanatı Derneği, GÖRSAV Görsel Sanatlar Vakfı, Güzel Sanatlar Birliği Resim Derneği, Karikatürcüler Derneği, Resim ve Heykel Müzeleri Derneği, TODER Tiyatro Oyuncuları Derneği, TOBAV Devlet Tiyatro, Opera ve Balesi Çalışanları Yardım Vakfı. Sekreteryası çalışmalarını UPSD'nin yürüttüğü, Hüsamettin Koçan'ın Başkan, Ekrem Kahraman'ın Sekreter olarak görev yaptığı girişim kurulunda TYS temsilcisi ise Ergin Koparan.

Girişim Kurulu, Kurultay'dan bu yana haftada bir toplanarak çalışmalarını sürdürdü. Öncelikle Kurultay çalışmalarını içeren bir kitap hazırlanarak 1500 adet basıldı. Ayrıca, Girişim Konseyi tarafından oluşturulan, Konsey üyeleri ve uzmanlardan oluşan "Sanatta Özerk Yapılanma" ve "Yaratma Özgürlüğü" komisyonları da düzenli çalışarak raporlar hazırladılar. Hazırlanan raporlar üye örgütlere iletilerek görüşleri alındı. "Özerk Sanat Kurumu" konusunda hazırlanan tartışılabilir bir metin hem örgütlere hem de ellinin üzerinde uzmana gönderilerek yeniden görüşleri alındı. Bu metne göre sanat ortamı, Müzik, Sinema, Sahne Sanatları, Plastik Sanatlar, Tasarım ve Yazın olmak üzere 6 ana dalda toplanarak her alanın demokratik bir yöntemle kendi alanlarıyla ilgili Sanat Kurulu'nu oluşturması öngörüldü. Bu alan kurullarının oluşturacağı Sanat Genel Kurulu ile Türkiye Özerk Sanat Kurumu Yürütme Kurulu'nun sanat alanını sanatçıların özgür ve demokratik iradeleriyle belirlemeleri ulaşılması hedeflenen ilk adım olarak saptandı. Bu yolda gerekli yasal hazırlıklar yapılırken, Girişim Kurulu ile dönemin Kültür Bakanı Fikri Sağlar arasında imzalanan bir protokol ile Ulusal Sanat Kurulu hayata geçirildi.

Altı alandan ikişer temsilci ile Özerk Sanat Konseyi Başkan ve Sekreterinden oluşan Ulusal Sanat Kurulu'nun Başkanlığına Şükran Kurdakul, Sekreterliğine Hüsamettin Koçan seçildiler.

Ulusal Sanat Kurulu, çalışmalarına başlarken Özerk Sanat Konseyi Girişim Kurulu da sanat-sanatçı örgütlerinin bir üst çatı altında toplanmaları amacını doğrultusunda çalışmalarını sürdürüyor. Girişim Kurulu yeni dönemde TOBAV'ın sekreteryasında ve Tamer Levent'in Başkanlığında çalışacak. Sekreterliği Ekrem Kahraman sürdürecektir. TYS'yi Ergin Kopardan temsil etmeye devam ediyor. Girişime katılan örgüt sayısı da 42'ye yükselmiş bulunuyor.

Ulusal Sanat Kurulu ile Özerk Sanat Konseyi Girişim Kurulu 10 Ocak 1995 günü Topkapı Sarayı Mecidiye Köşkü'nde Kültür Bakanı Fikri Sağlar ve Bakanlık yetkililerinin de katıldığı ortak bir toplantı yaparak çalışma planını gözden geçirdiler.

Her iki kurul daha sonra, 11-12 Şubat günleri Heybeliada'da uzmanların da katıldığı iki günlük toplantıda Özerk Sanat Kurulu'nun yapısı ve yasa tasarısı üzerinde çalıştılar.

Her iki kurul, 2. Sanatçılar Kurultayı'nın 1-2 Nisan 1996 tarihinde İstanbul Atatürk Kültür Merkezi'nde toplanması yönünde karar aldı. 2. Kurultay çalışmaları Girişim Kurulu tarafından yürütülüyor.

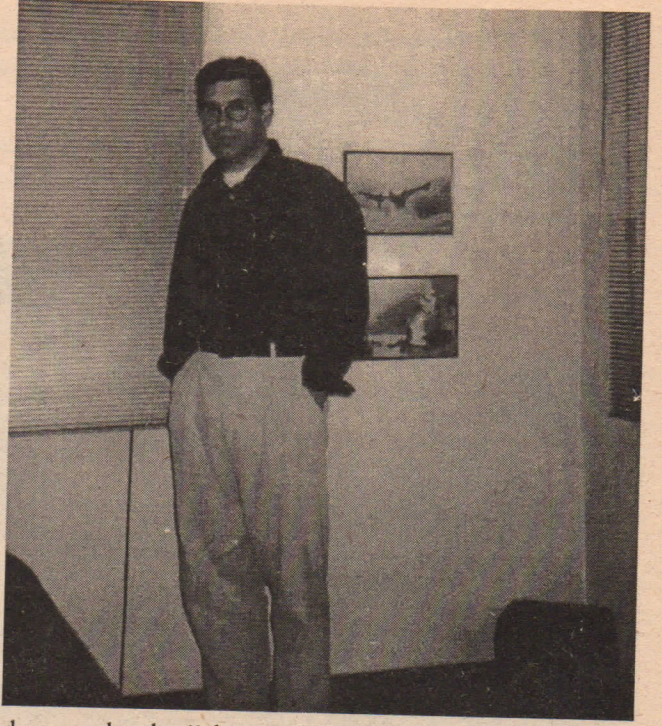
Hazırlanan yasa tasarısının TBMM'den çıkarılması için de her iki kurul ile 42 sanat-sanatçı örgütünün bütün güçleriyle girişimlerde bulunmaları toplantılarda üzerinde önemle durulan noktaların başında geliyor.

Sanatta Özerk Yapılanma oluşumunda, sanatçılar tarafından demokratik bir biçimde seçilecek özerk bir Sanat Kurumu'nun sanat ortamını düzen-

lemesinin sağlanması, bu amaçla hazırlanan yasa tasarısının TBMM'den geçmesi yalnızca bir başlangıç.

Yeni katılımlarla sayılarının daha da artacağına inandığımız sanat-sanatçı örgütlerinin temel amacı, sanat ortamının demokratikleşmesi; sanat ve sanatçı önündeki engellerin kaldırılması. Sanatsal üretimi destekleyici bir ortamın oluşturulması.

Bu amaçla, bir yandan gerekli yasal girişimler yapılırken öte yandan da sanat-sanatçı örgütlerinin tek çatı altında toplanması ve güçlendirilmeleri yolundaki çabalar sürdürülüyor.

ENVER ERCAN:
**"Mektup, hayatın gerçeğiyle
yazının gerçeğinin en yalın
buluşması bence. Sağlığı da
buradan geliyor."**

Milliyet Sanat Dergisi'nin düzenlediği Abdi İpekçi Sanat Yarışmaları bu yıl "mektup" dalına ayrılmıştı ve siz kazandınız. Klasik bir soruyla başlayalım: "o anda neler hissettiniz?"

Sevindim tabii. Yaşamımda ilk kez bir edebiyat yarışmasına katılmışım ve ben kazanmışım. Üstelik bu sevincim birkaç yönlü oldu. Biliyorsun, her ne kadar kültür-sanat birimlerinde görev aldysam da gazeteci bir yanımda var: Güneş, Sabah, Hürriyet gazetelerinde çalıştım. Halen Cumhuriyet ve Yeni Yüzyıl gazetelerinde yazıyorum.

Abdi İpekçi ise gazetecilik dendiğinde akla ilk gelen birkaç saygın isimden biri ülkemizde. Onun adına düzenlenen bir yarışmayı kazandığım için buna gazeteci yanımda sevindim.

Yine biliyorsun, bu yarışmayı Milliyet Sanat Dergisi düzenledi. Bu dergi 1 Mart 1984-1 Şubat 1985 tarihleri arasında sayfalar ayırarak önemli bir olanak sağlamıştı genç şairlere. O zamanlar edebiyat dünyasının epeyce uzağında bir fabrikada çalışıyor, kendimce şiirler yazıyordum. O sayfalarda benim şiirim de yayınlanmaya değer görüldüğünde dünyalar benim olmuştu. İlk kez yaygın bir okur kitlesine ulaşan büyük bir dergide şiirim yayınlanmıştı çünkü. Daha sonra aynı dergide "son yapıtları" sayfaların-

da yayınlandı şiirlerim. Yine aynı derginin düzenlediği bir yarışmayı kazandığım için buna da şairliğim sevindi.

Seçici kurulda yeralan Orhan Duru da, Ferid Edgü de, Ahmet Oktay da, Zeynep Oral da, Hilmi Yavuz da yapıtlarıyla büyük katkıda bulundular bana. Kendimi onların yapıtlarıyla da yetiştirmeye çalıştım bugüne kadar. Yarışmayı kazanarak ustalarımı utandırmadığım için de çıraklığım sevindi.

Daha ne olsun...

Daha önce edebiyat yarışmalarına hiç katılmadım, dediniz. Fikir değiştirmenizde etken olan bir neden var mı?

Edebiyat yarışmalarına katılmayışım bir tutum değildi zaten. Ama katılmıyordum işte... Gerisini bir öykü gibi anlatayım istersen: Bir gün Milliyet Sanat Dergisi'nde yarışmanın duyurusunu okudum. Bu yıl yarışmanın neden "mektup" a ayrıldığını anlatan birkaç satır, kafamda hayli zamandır netleştiremediğim biçem'e ilişkin bir sorunu çözüverdi birden.

Metinde şunlar yazılıydı: "Mektup yazınsal türlerin en önemlilerinden biri. Kişinin içtenliğini yansıtması, kişisel ve belgesel nitelik taşıması, güncel yaşam kırıntılarını kavraması, bir haber ya da mesaj içermesi belli başlı özellikleri arasında sayılabilir..."

Bense, epey zamandır, şairlerle yaptığım söyleşilerin yanısıra onlarla ilgili yazılar da yazmak istiyordum. Ama biçimi ve biçemi konusunda bir karara varamıyordum.

İnceleme yapmak, mizacıma uygun değil; eleştirel bir yazı da değildi yazmak istediğim. Meramım başkaydı: Hem incelemedeki gibi kimi yorumlar yapmak, hem eleştirideki gibi kimi yaklaşımlar geliştirmek istiyordum ama en çok o şairlerin bendeki izdüşümlerini rahatça, çekinmeden yazmak istiyordum. Birlikte yaşanmış anlardan da yararlanarak tabii.

Ve bu yarışma metni bu sorunumu çözdü. Evet bu yazıları mektup olarak yazacaktım. Mektup oldukları için de oldukça özgür olacaktım yazarken. İlkini de yazıp yarışmaya gönderdim.

Bu ilk mektup Cemal Süreya'ya ayrılmış. Başka kimleri yazmayı düşünüyorsunuz?

Oktay Rifat'ı, Sabahattin Kudret Aksal'ı, metin Altıok'u, Metin Eloğlu'yu, Edip Cansever'i, Turgut Uyar'ı... Önce onları. Tabii yaşayanları da. Ben aslında bir kitap olarak düşünüyorum bu mektupları... Mektuplardan oluşmuş bir kitap...

En azından, incelemeci ve araştırmacılara katkısı olacağına da inanıyorum. Şiirseverlere de tabii.

Peki, mektup yazmayı sever misiniz?

Kendime katlanmak dayanılmaz olduğunda... Oturup birilerine mektuplar yazıyorum, sonra da çoğunu yırtıyorum. Rehabilitasyon gibi birşey mektup. Ayrıca, benim durumumdaki "mektupçu" nun yalana da ihtiyacı olmuyor.

Zaten mektup, hayatın gerçeğiyle yazının gerçeğinin en yalın buluşması bence. Sağlığı da buradan geliyor...

Geçen yıl yeniden şiir yayınlamaya başladınız. Uzaklaşmış gibiydiniz bir ara.

Dergicilik belalı ve yorucu bir iş. Kendine az zaman kalıyor insanın. Benim de başka bir mesleğim yok zaten. Ama bu sorunu büyük ölçüde çözdüm geçen yıl. Bu yıl bir şiir kitabı yayınlayacağım mutlaka.

Adı ne olacak?

İki şiir kitabı üzerinde çalışıyorum. Birinde aşk şiirleri yer alacak. Diğerinde aşk da var, başka şeyler de. Hangisi önce biter, hangisini önce yayınlamam bilemiyorum şu anda.

Aşk şiirleri dediniz. Yarışmayı kazanan mektubunuz da bir aşk mektubu zaten. Biraz da aşktan söz edelim mi?

Etmeyelim...

EDEBİYAT ÖYKÜ KURAMDA ÖYKÜ YAŞAMDA ÖYKÜ

bu bir öykü dergisidir..

ABDİ İPEKÇİ MEKTUP YARIŞMASI Birincilik Ödülü

Merhaba,

Bütün gün Cemal Süreya'nın dizesi, dilimin ucunda gezindi durdu: "Aşklar da bakım ister, öğrenemedin gitti." Vapurda bir sözünü daha anımsadım. Yine böyle bir akşamüstü iskeledeki banklardan birine oturmuş denizi seyrediyorduk. Kadıköy 'Yalnızlığın başkenti'ydi de, adlandıramıyordum sanki, -farkındaydı. Yüzüme baktı bir ara, "Kendine mektup yazmayı hiç düşündün mü?" dedi. "Rahatlıyor insan." Gülümsemem bile bozmadı ciddiyetini: "Gidip kendi ellerinle postaya da vereceksin ama..."

Onunla son kez oturduğumuz kahvede yazıyorum bu satırları. Kendime değil ama - sana. Mektubu ise bana göndereceğim. Nerede olduğunu bile bilmiyorum çünkü: Hiç değilse bir adresin vardı eskiden. Göremezdik birbirimizi ama bilirdim, oradaydın hep. Artık kaybolmuş gibi hissediyorum kendimi...

Diyorum ki, bu mektuplar biriksin dursun. Tıpkı sana, bir türlü ulaştıramadığım mektuplar gibi. Kimbilir belki bir gün, hiç değilse bunlar buluşur seninle...

Bu mektuplarda sana, tanıdığım şairleria anlatmak istiyorum: Edip Cansever'i, Turgut Uyar'ı, Metin Eloğlu'nu, Cemal Süreya'yı, Oktay Rifat'ı, Sabahattin Kudret Aksal'ı, Özdemir Asaf'ı, Metin Altı-

ok'u... Tabii yaşayanları da. Çünkü kendimi onların şiirleriyle de tanıdım ben. O dizeleri yazmamış olsalardı, seni bu kadar sevmezdim gibi geliyor bana.

Bu ilk mektupta Cemal Süreya'yı anlatmak istiyorum. Onunla tanışmış olmanı ne kadar da çok isterdim, bilirsin. Ne var ki, seni tanıdığımda o çoktan "bir gölün dibinde durgun uykudaydı" artık. Ama nasıl tanıştığımızı anlatabilirim: Tam 13 yıl olmuş... Cemal Ağabey'in şiirlerini çok sevdiğimi bilen kitapçı bir dostum, sürpriz yapıp evindeki bir akşam yemeğinde buluşturmuştu bizi. Nasıl da sevinmiştim.

Her şeyden konuşulmuştu yemekte, şiirden de tabii. İki şair adayı daha vardı masada. Cemal Ağabey, onların şiirlerini dinledikçe, yorumu kişinin niyetine kalmış, humour yüklü ama "kırmayan" öylesine şık şeyler söylüyor ki, tek bir beğeni sözcüğü kullanmasa da herkes memnundu halinden. Galiba yalnızca ben tedirgindim o gece. Her ihtimale karşı yanıma iki şiir almıştım ama okumak içimden gelmiyordu. O gece dinlediklerim de, dergilerde okuduğum bir sürü şiir de, kendi yazdıklarım da berbat şeylerdi açıkçası. Ben istiyordum ki, Cemal Ağabey okusun, bir şeyler söylesin ve birden ufkum açılsın. (Kimi zaman saflığıma şaşırıp 'e pes doğrusu' derdin ya, öyle bir anı yaşıyordum demek ki. O bir şeyler söyleyecekti ve sorun bitecekti. Gürül gürül iyi şiirler yazmaya başlayacaktım!)

Bir ara benim şiirlerimi de merak ettiğini söyleyince yüreklemişim birden. Ama külyutmazdım ya, "benim için eleştirileriniz önemli" deyiverdim. Dikkatle - hınzırca demeliyim aslında - yüzüme baktı. Masanın havasını bozduğumu anlamıştım. Keyifli bir oyun oynanıyordu ve ben mızıkçılık yapmıştım işte!.. Şiirlerimi okudu, yeniden okudu. Ne diyeceğini bilemez bir hali vardı önce. Ardından, "ne kadar oldu başlayalı?" diye sordu usulca. Ben, "1-2 yıl" deyince de sürdürdü konuşmasını: "1-2 yıl daha uğraş, baktın olmuyor, bırakırsın..." Kızmasına kızmıştım ama her şiir heveslisinin bütün yazdıklarını yırtacağı bir anın olabileceğini biliyordum.

Daha önce anlatmadım bu tanışma anını sana. Hatta, günlüğünde benim için yazdığı "Yıllar önce çok ağır şeyler söylemişim şiirler için, ama..." diye başlayan satırları okuyup, neler söylediğini merak ettiğinde bile. Utanmış mıydım, - hayır... Belki ben de "geniş zamanlar" umuyordum. Olmadı ama...

Daha sonra dostluğumuz ilerledikçe, o geceki oyuncu atmosferi ne kadar da çok sevdiğine sık sık tanık oldum. Hatta günlük yaşamın her anında o atmosferi arıyordu biraz. Önceleri kendini merkeze koyma isteğinin yansımaları sandım bunu. Hoş, öyle olsa yakıştırdı ona. Ama değildi.

Sonunda anladım: kendini ancak böyle koruyabilirdi dış dünyaya karşı. Gerektiğinde her şeyi konuşabileceği birkaç yakın dostu vardı zaten. Ne gerek vardı ki, çemberi genişletmeye. Hem zaten kırılıp gitti, sıkılıp gitti, hatta "fazlaca" utangaçtı da... Hınzırlığı da kalkan niyetine kullandığını düşünmü-

şümdür hep: Kırılmamak, kızmamak ve kırmamak için...

İşe de yarıyordu bence: Şakacıktan olanlar dışında kızdığını, daha doğrusu bunu dışa vurduğunu hiç görmedim. Hemen ironi giriyordu devreye, rahatlıyordu. Kırılğanlığı konusunda aynı şeyleri söyleyemem ama. Bir şey demezdi, fakat hissederdin. Hatta bir keresinde onun bu yanını tanımlamak için "küçümser bilge" sözleri çıkıvermişti ağızımdan. Tutmuştu "küçümser" sözcüğünü... Kızdığını belli etmezdi dedim ama, şimdi anımsadım, bir keresinde etti. Ama ne kadar üstelediysem nedenini açıklamadı bir türlü. Yalnızca "Ahmed Arif'in şiirini yayınlamadı." dedi. Verdiği yanıt kendisine de garip geldi ki, edebiyatçılararası bir maçı anlatmaya başladı birden. Eskiden edebiyatçıların kendi aralarında çok sıkı maçlar yaptıklarını duyardım zaman zaman. İşte o maçlardan biriydi anlattığı.

Cemal Ağabey'in oynadığı takım penaltı kazanmış. Karşı takımın kalesinde ise Memet Fuat. Cemal Süreya fırsat bu fırsat deyip topu penaltı noktasına dikmiş ve Memet Fuat'a "Golü atarsam Ahmed Arif'in şiirini basacak mısın?" demiş. Birden susmuştu Cemal Ağabey. Ben "E..." deyince de yüzünü buruşturmuştu: "Atamadım golü..."

Hadi o zaman en kızamadığı şairin kim olduğunu da söyleyeyim sana: Dağlarca... Hem sever, hem de sayardı onu. Ne zaman önünden geçsek ve ne zaman Dağlarca içeride oturuyor olsa, "bir dakika" deyip "iyi akşamlar" dilemek için mutlaka girerdi kahveye. Her seferinde de üstüne başına çekidüzen vererek...

Birlikte olduğumuzda yeni yazdığım şeylere bakardı önce. Yazdıklarımın üzerinde ince ince durup beni "şiir"le yüz yüze getirmeye çabaları sürekli. Ben de bu "ilgi"yi karşılıksız bırakmadım doğrusu!.. Her kitabını didik didik ediyor, üstelik bulduğumuz zamanlarda kendimce yorumlar da yapıyorum artık şiirleri için. İlgile dinliyordu.

İlk kitabındaki şiirleri fazla artistik bulduğumu, hatta hepsinin sanki birer "jest" olduğunu söylediğimde, biraz da korkmuştum doğrusu. Gülümse-di yalnızca. Yıllar önce Sezai Karakoç da benzer şeyler söylemiş meğer.

Karakoç, Süreya'nın daha sonraki açılımını sonuna kadar izlediyse, şiirlerindeki ironinin, yerini içinde koyu bir hüznün de barındıran yumuşak bir humour'a bıraktığını, bireysel anlardan vazgeçemese de bunu toplumsal bir çerçevede anlamlandırma isteğinin giderek ağır bastığını, bu nedenle tarihe de coğrafyaya da pürdikkat kesildiğini, rağbet gören sözcükler yazmasa da politik şiirlerin de en fiyalkalılarına imza attığını ve daha birçok şeyi görmüş-tür kuşkusuz.

Tabii anahtar sözcüğünün "keşke" olduğunu da... Bu sözcük şiirinin değil ama yaşamının bir özeti-ydi bence. Hep bir şeyleri yanlış yaşamış, ama artık elden kaçırmış olmanın hüznünü yakalardım gözle-

rinde bazen. "Her şey birkez daha yaşanacak sanki!" diye yazmış olsa da...

İnanmayacaksın ama, hiç aşktan, aşklardan konuşmadık onunla. İkimiz de sevmездik bu tür konuşmaları. Dedikodu yapıyormuşuz gibi gelirdi. Zaten kitaplarındaki ithaflardan ipuçları çıkarılabildi istenirse. Yalnızca bir keresinde dayanamayıp bir dönem yan yana oldukları Tomris Uyar için yazdığı şiirleri merak ettiğimi söyledim. Daha doğrusu kendimce yaklaşımlarım vardı da, ıskalamak istemiyordum.

"Bir Kentin Dışardan Görünüşü"nden, bir de "Dikkat Okul Var"dan kimi dizeler mırıldanınca, gülümseyivermişti. E... o kadar da sezgimize güvenelim artık!..

Yalnızca aşık olduğu kadınları değil, kendine yakın bulduğu insanları da hep sevdi bence. En çok da oğlunu tabii. Ama en büyük hüznü de oydu. Benzer bir durumla karşılaştığım için çözümler ararken, kendinden örnekler vermişti bir keresinde ve "boşandıktan sonra oğlumu yanıma almakla hata ettim galiba" demişti. "Bir baba yetemiyor çocuğuna..."

Onunla "Güzbitiği" kitabı için yaptığım bir söyleşiyi buldum geçen gün evde. Son soruyu yanıtlıya birlikte kendisi eklemiştir. Ben ona "kapaktaki küçük kız kim?" diye soruyordum. O da "çocuk" diye yanıtlıyordu. Ama asıl yanıtı telefonda değiştirdiği için biraz anlamsız bitiyordu söyleşi. Keşke "oğlum" olarak bıraksaydı...

Ölümünden hiç söz etmeyeceğim. Gereksizdi bence...

Evet, kahve artık kapanmak üzere, benim de yanımda başka kağıdı yok zaten. Belki başka bir gün, başka bir mektupta yine anlatırım Cemal Süreya'yı sana.

Hani bir fuları vardı bende. Hep sen takardın. Seni fularından öpüyorum canım...

GEÇMİŞTEN GELECEĞE UZANAN ÖYKÜLER

Samuel Beckett'dan Ferit Edgü'ye, Sadık Hidayet'ten
Memet Baydur'a öykünün en özgün, en seçkin
örnekleri... Yapı Kredi Yayınları'ndan...

ÖYKÜ DİZİSİ

Hikaye Sırasında / Samuel Beckett (Tükendi) • **Arjantin Tangoları** / Selçuk Baran (Tükendi) • **Yahudi Yazarlar Antolojisi** / Rina Eskenazi (Tükendi) • **Bütün Öyküler** / Feyyaz Kayacan (2. Baskı) • **Dokuz Öykü** / J. D. Salinger (2. Baskı) • **Almanca'dan Öyküler** / Haz. Arif Gelen • **Yüzücü** / John Cheever (Tükendi) • **Pasaport** / Antonis Samarakis (2. Baskı) • **Kambur ve Öncesi** / Necati Tosuner • **Gazoz Ağacı, Yaralı Hayvan ve Ötesi** / Sabahattin Kudret Aksal (Tükendi) • **Diri Gömülen** / Sadık Hidayet • **Modern İnan ve Afgan Öyküleri Antolojisi** / Haz. Mehmet Kanar • **Fantoine ve Agapa Arasında** / Robert Pinget • **Böyle Yaşıyoruz Artık** / Susan Sontag • **Gözün Kahverengi Suyu** / Memet Baydur • **Aşkımumya** / Murat Yalçın • **Harran'da Dolunay** / Yeşim Dorman • **Doğu Öyküleri** / Ferit Edgü • **Panayır ve Sur** / Adnan Özyalçiner • **Bayan Mira'yla Ufak Bir Gezinti** / Semra Topal

Yakında Çıkacaklar:

Mağara Arkadaşları / Ayfer Tunç • **Sarmal - Bütün Öyküler** / Orhan Duru • **Sisli ve Sonrası** / Necati Tosuner

YAPI KREDİ YAYINLARI

Galatasaray 80050 İstanbul Tel: (0212) 293 08 24 (4 hat) Fax: (0212) 293 07 23